

13de Aarg.

1882.

23de Bind.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift

for

nyttig og underholdende Læsning.

Udgivet af N. Thronsen.

30te April. — 8de Hefte.

Decorah, Iowa.

Paa Udgiverens Forlag.

Trykt i den Norske Synodes Bogtrykkeri.

Entered at the Post-Office at Decorah as 2nd class matter.

„For Hjemmet“

et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

Det indeholder et afvejlende og omhyggelig udvalgt Læsestof, bestaaende af historiske Skildringer, Efterretninger om Opfindelser og Opdagelser, Missionsberetninger, Reisebeskrivelser, Skildringer af Lande og Folk, Dyre- og Planteliv samt

Fortællinger, Digte, Gaader og Blandinger.

Det udkommer med to Aar i Omflag to Gange om Maanedn (15de og 30te) og koster \$2.00 (til Norge og Danmark \$2.25) om Aaret i Forstud. Dermed er ogsaa Portoen betalt. Klubber paa 6 betalte Exemplarer faa det 7de frit. Penge sendes helst i Money Orders, Drafts (helst paa Chicago) eller Registered Letters, da Posterne ikke overalt ere sikre. Nye Subskribenter behage at melde sig snarest muligt.

Adresse: R. Thronsen, Box 1014, Decorah, Iowa.

Vil man benytte anden Mands Hjælp til at indsende Penge, da se til at Vedkommende er paalidelig.

7 forudbetalte Exemplarer sendes 1 Aar for \$12.00.

Ældre Bind af „For Hjemmet“, se sidste Side.

Zandkege J. Q. Taylor garanterer Enhver en tunn- dig og omhyggelig Udførelse af alt til Huset hørende Arbejde for moderat Betaling. Special Omhu anvendes paa Bevarelsen af de naturlige Tænder. Alle Guldfyldninger udføres efter nyeste Methode og saa billigt som Arbejde af bedste Slags kan gøres.

Office over Ben Bears Clothing-Store,

Decorah, Iowa.

J. Q. Taylor

følger

Pianoer, Orgler, Violin-Strenger, Sy-Maskiner, Olie, Naale etc.

af bedste og billigste Slags, saa billigt, som det kan sælges.

Se ind til ham, førend De afflutter Handel med nogen Anden.

Pianoer og Orgler stemmes, og Arbejdet garanteres.

Office i C. B. Shepards Juveler-Butik, en Dør Syd for Leonard's Bog-Store, lige over for Postofficet,

19

DECORAH, IOWA.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

13de Aarg.

30te April 1882.

8de Hefte.

Tre Uger i Telt.

(Fra Gooie River til Mouse River, D. T.)

(Slutning.)

Efter Middagen se vi os lidt mere om og undersøge, hvorledes man vel skal kunne komme over Elven. Først tænke vi paa at bygge en Flaade, men udsætte dog dette som det sidste Middel, da det vil skaffe os adskilligt Arbejde og kræve længere Tid. Ved et af de forladte Huse et Stykke søndenfor vor Leir finde vi, at en dygtig Fiske-dam er bygget helt over Elven. Nedenfor denne Dam er Vandet ganske grundt, saa vi med Rubberfløvler vade over paa et lidet Stykke nær ved det andet Land, hvor Støblerne blive for korte. Men ved Hjælp af en lang Stage skyder En sig over paa den anden Side; den Anden kaster en Dyr over, og nu fældes et Træ, som naar over det høje Sted og hen paa Grundingen. Paa dette Træ krabse To sig over med sine Vaaben for at gjøre en Tur paa Vestsiden. Her er ogsaa udmærket pen Eggestov langs Elven og godt Land. Ret Vest for vor Leir er en vid Strækning med den største og frodigste Græsdyrt, Nogen af os har seet Rent og godt Græs staar jevnhøit med vore Skuldre og saa tykt, at det er vanskeligt at komme frem, og dog er ikke

Bunden nogen Sump, men godt dyrkbart Land. — Her kunde Hundreder af Indianere ligge paa Lur i Græsset, uden at vi kunde se det Ringeste til dem, før vi stod ret over dem. — Om trent en Mil Vest fra Stoven finde vi nogle gamle Høsaater, og snart opdage vi ogsaa to Høgasler, som ere stukne i Marken ved Siden af gammelt Hø, som ligger i Skaarer. Det er et eller to Aar, siden dette var Saaet. Gaslerne ere gamle og forrustede. Mon det var her de to „gode Mænd“ arbeidede, da de „slemme Mænd“, Indianere fra Missouri River, kom over dem og dræbte dem? Nu se vi inledesteds Spor af Andet end vilde Dyr. Mod Nord strækte sig uendelige Flader, og Mouse-Rivers Lob betegnes af her og der vorende Træklynger, saa langt vi kan øine; mod Vest møder Diet nogle flodbevægede Høider, som rimeligvis ere Sandbanter ligesom paa Østfiden. Men nu nærmer Aftenen sig, og vi maa skynde os tilbage for at finde igjen det Sted, hvor vi kom over Elven. Her samle vi Kvass og Lov og træde ned i Vandkanten paa et Sted, hvor Vandene ere ganske kraatlobende. Her tro vi, det kan gaa

an at kjøre over. Elven er her godt 100 Fod bred med fast Stenbund.

Mandag den 10de er det koldt og mørkt Veir. Saasnart vi kan, gjøre vi os færdige; thi det er besluttet, at Kapteinen med to Mand vil idag forsøge at komme over og undersøge Landet lidt nærmere, før vi forlade Mousse-River.

Efterat Koffen har undervist de to Mænd, som blive tilbage i Veiren, om hvorledes de skulle lave Pandefager, spendes Graasfimlerne for den lette Bogt, og vi drage affted. Vi ere noget bange for, hvordan det vil gaa, naar vi skal kjøre over Elven. Nedad Banken paa denne Side gaar det godt, men da vi skal op af Vandet paa den anden Side, synker den ene af Hestene dybt ned i Leremudderet, som er saa stivt, at den ikke faar Benene op igjen, men bliver liggende. Snart drages den anden ogsaa ned til Benstre, saa vælte begge paa Siden næsten paa hinanden endnu mere ud i Solen og true med at brække Buggien i Stykker. Nu gjælder det ikke at betænke sig længe, men hoppe overbord og skyndsomt spende Hestene fra. Endelig faa vi Hestene ud igjen i Vandet, hvor Bunden er fast, men de ere aldeles oversmurt med Sole og begynde at sfjelve af dette kolde Solebad. Midt ude i Elven faa vi vendt Buggien og spende Hestene for igjen, men kjøre nu tilbage til Veiren. Vi lægge dygtigt Klæder paa Hestene og sætte dem ind i et af de forladte Indianerhuse. Vi selv bytte nu af os de vaade Klæder. Hesteflegten bliver tilbage for at passe sine Heste, medens Kapteinen og Trosknegten tage hver sit Gevær og Madpose og drage affted tilfods for at undersøge saa meget af „Bugten“, som de idag kan komme over.

Den anden Trosknegt drager ud østover for at lede efter en gammel Indianervei, en Benvei til Fort Totten, men

begge Hestekarlene blive tilbage i Egenskab af Koffe; de arbeide omkap, den ene steger Pandefager, den Anden Vasler, desuden maa de stille Hestene og tørke de vaade Klæder. I Skumringen komme Vandrerne tilbage. Koffene fremvise med synlig Tilfredshed de store Bunker af Rager, som de have stegt, men som snart formindskes betydeligt, da de hungerrige Fodgjængere begynde at angribe Forraadet.

Paa Østfiden har Trosknegten ingen Bei fundet, og paa Vestfiden har man seet meget baade godt og daarligt Land. De skovbevorede Høider ere bare Sandbanker, der se ud som om Hvirvelvind havde taget med sig en hel Del af Sandet, thi der var skarpe Banter og runde Fordybninger hist og her. Forresten er Sletterne store og vidtstrakte med ganske pen Græs vært, som tyder paa, at her ogsaa maa være tilstrækkeligt Regn, og Jordbunden er i det Hele ikke saa daarlig; paa mange Steder er der rigtigt godt Land.

Her er da Rum for mangan flittig Jorddyrker. Herfra ret nordvest til de tre Flodgrene er det omkring 120 Mil og langs Elven og Stoven er det maasse dobbelt saa langt.

Dersom vi nu bare kunde have taget os to Ugers Tid til, saa skulde vi forhaabentlig have faaet se Lake River ogsaa og Landet der, men nu maa vi vende vore Fjed hjem igjen. Vi have allerede brugt megen Tid uden at finde Nogen, som vi kan forkynde Evangeliet for.

Tirsdag den 11te Oktober oprinder Solen klar og smilende. Vi hugge op tør og god Ved for flere Dage og læsse paa Bognen.

Til Middags standse vi ved „Winterring River“ lidt søndenfor den store Bøining af Mousse River. Her fylde vi ferskt Vand paa Skagen, saa meget

som vi tænke der behøves, til vi finde godt Vand. Nu har Veiret forandret sig, det er ganske koldt og surt, mørke og urolige Skyer dække Himmlen. Og nu skulle vi sige disse vandre Skovstrækninger Farvel og begive os ud paa den vilde Prærie.

Vi maa nu kjøre i sydpøstlig Retning for at naa Fort Stephenson Veien, som vi haabe, vi skulle naa med en Dags Kjøring, men vi ere hange for, at vi komme til bløde, sumpige Steder, som ville blive vanskelige at komme over. Efter et Par Timers Kjøring støde vi ogsaa paa et længere Vasdrag; det er rimeligvis Wintering River, vi her træffe igjen. Efter at have søgt en Stund efter et Bødested finde vi endelig et saadant og fortsatte nu uforstyrret vor Rejse i sydpøstlig Retning, men Kulden bliver større, og Vinden blæser stærkt. Medvinden hjælper os fremad over den ene Forhøining efter den anden. Aftenen kommer, og vi have endnu ikke naaet Fort Tottenveien.

Medens vi staa og spise, maa vi ofte hen til Ilden med vore kolde Fingre og vor stivnende Mad. Det begynder endelig ogsaa at sne lidt om Aftenen. Efter at have fodret vore Heste og bundet paa dem saa meget Klæder, som vi kan, komme vi tilfængs i vort Telt. Men Vinden tuder og rykker stærkt i Teltet. Vi kan ikke andet end minde disse Ord i et Digt: „Og Nordvinden rasende vilb I Snehvirvler jager og tuder. Jeg tænker: at om paa Straa, Med syge og zitrende Lemmer, Du enlig og hjælpeløs laa, Dimsuset af hvinende Stemmer; Om midt paa det vildene Hav, Ombruset af begsorte Bølger, Du stirred' mod bundløse Grav, Hvor Stormenes Ligsang dig følger. Om vildet i ensomme Skov, Du hørte de tudende Stemmer Af Ulve, der gridste paa Rov Fremsthr-

ted af natlige Gjemmer; Og sank saa udmattet og stiv, dybt under snehvirvlede Høie, Og langt fra dit Hjem og din Viv Du lukte dit bristende Nie.“

Trods den tudende Vind og Teltets Bragen faldt vi dog snart i en sød Søvn.

Onsdag Morgen er det klart, men ganske koldt. Et tyndt Snelag dækker Jorden, og vore Kogeredskaber ere fulde af Sne. Alligevel varer det ikke saa længe, før Koffen har varm Kaffe for os, og saa rusle vi snart afsted igjen. Det blæser fremdeles ganske koldt, og det ser ikke ud til, at al Sneen vil smeltes idag. Om trent Kl. 4 naa vi Fort Tottenveien netop paa det Sted, som vi tog af den, da vi reiste vestover.

Faften have vi ikke mere Vand paa Ragger, og Provianten formindstes betydeligt, vi maa til at stege Pandelager igjen, men Vandet i disse Kjørn er slet. Endelig maa vi slaa Leir ved Siden af en Sø, hvor vi synes Vandet ikke smager saa ilde, men det er fremdeles koldt og blæser stærkt. Koffen har snart lavet en dygtig Vasrøre, som skal blive til Kager. Det er ikke godt at stege dem her i Vind og Kulde. Om man brænder dem under, saa er de lige raa paa Oversiden og paa den tynde Deig i Rørepanden, fryser der en liden Iskorppe for hver Kage, som steges. Baade Over- og Undersok staa med Botter paa i dette Kjøkken. Langt om længe ere Kagerne stegte, og vi krybe ind i Teltet i Haab om at nyde et godt Maaltid, men nei, Kaffeen var saa ædel og Kagerne saa bitre, at vi vare færdige til at faste op, da vi have spist et lidet Bran. Endog tørkede Øbler, som bleve kogte i dette Vand vare aldeles uspiselige.

Torsdagmorgen ved Daggry bryde vi op og drage afsted uden Frokost. Det er temmelig koldt, men klart. Kl. 9 standse vi for baade selv at nyde Frokost

og at fodre vore Heste. Solen stinner rigtig blank, dog er det ganske koldt, saa vi maa finde paa at hoppe og gjøre Hallingkast for at holde os varme, alligevel er der En som næsten stivner for os, bare fordi han er saa modløs og forstræffet paa Grund af Kulden, at han neppe kan røre sig. Vi saa kun tør Mad til Frokost. Størstedelen af de Rager, vi igaarvæld med stor Moie fægte, fortære Hestene nok saa godt. Vi glæde os dog ved Tanken om at finde godt Vand inden Aftenen. Fredag er det ganske pent Veir og ikke saa koldt, som det har været de sidste Dage. Ved Middags Tid naa vi til Stone Lake, hvorfra vi have en god halv Dags Rjoring til Fort Totten. Medens Trosknegtene i Middagshvilen holde paa at skyde Vænder, kommer et stort Følge Indianere, som rimeligvis skal ud paa en Jagttur. En af dem ser ud til at være en gammel Hovding. Han er stadselig klædt, endog prydet med lange Hjære paa Hovedet. Ved Siden har han en Baahendrager, som langer ham Geværet, da han stiger af sin Poun. Nogle ere tilfods, Andre tilhest. De have gode Bagladningsgeværer, som dundre meget stærkere end vore, da de begynde at skyde paa Vænderne. Til vor Veir sende de en Gesandt eller „Scout“, som med Patronbelstet om Livet kommer til os, uden Naaben, netop som vi drage afsted. Der bliver ingen Forhandlinger hverken om Krig eller Fred, da han enten ikke vil eller ikke kan tale Engelsk.

Lidt før Tusmørket naa vi frem til Fort Totten. Kapteinen, som især i Egenkab af Kol atter vil besøge Fortets Bageri, befaler os at tjøre ned i Krattet ved Siden af den store Vandtilde og slaa Veir der. Men dette Sted er vel omringet af Wigwammer. Vi maa længere bort for at komme ud af den

tætteste Indianerveir. Men det er aldeles mørkt nu, og Kapteinen ved ikke, hvor vi er at finde. Saa tænke vi en Lygte og hænge den saa høit, vi kan ved Siden af Bogndækket, men ingen Kaptein kommer. Efter lang Venten gaar Troskarlen og En af Hestekarlene ud med Lygte for at søge efter vort tabte Dverrhoved. Vi finde ham i Fortets Butik. Han har søgt efter os. Men da han paa det af ham anviste Sted ikke fandt andet end de Rodes Wigwammer, vendte han om igjen. Hesteflegten op søger nu Indianeragenten og faar Audients hos ham. Hans Navn er J. W. Gramsen, Fort Totten P. O. D. T. Alt Landet (siger han) ved Mouse River og nordensfor Devil's Lake tilhører endnu en Stamme, som kaldes „Chippawa og Turtle Mountain Indianere“. Disse vilde gjerne sælge sit Land, og „Uncle Sam“ holder paa at kjøbe det. Men om Sættlere kunne uden Fare slutte hen paa dette Land, for Regjeringen har kjøbt det af Indianerne, tor han ikke forsikre. Siden dette Agentur blev oprettet, har her ingen Uroligheder været. Sjeleantallet af de Indianere, som høre hid, er over 1500, Alle Siouyere. Regjeringens Pengebevilgninger uddeles til dem i Form af Fodevarer, Klæder, Dzer, Vogne og andre Farnvredskaber. Mis-sionsanstalten blev grundlagt i 1874 eller 75. Børnene klædes og fødes af den Del, der falder paa dem af deres Forældres Lod. Konnærne faa en liden Løn af Regjeringen for sit Tilshyn med Børnene.

Paa sin Vis skal Siouyindianerne være et meget religiøst Folk, som retter sig noie efter de Gamles Sagn og Bedtægter. De respektere hinandens Rettigheder baade med Hensyn til Eiendom og Person. De bestryles nok for at være meget grusomme, men dersom man

undersøgte Omstændighederne nøie, vilde man som oftest finde, at Lemmer af deres Stamme under de Hvides Haand har faaet en lignende Behandling, som de erindre og gjengjælde ved første Anledning.

De have den største Hoiagtelse for den „Store Aand“. De tro egentlig ingen Djævel, heller intet Helvede. For den Sags Skyld kunde de vist meget godt gaa ind paa Kristofer Jansons Program. En af Gramfjens Betjente sagde, at „Minne-waukan“ (skal udtales waaka) egentlig slet ikke betyder „Devil's Lake“ men „guddommeligt“ eller „aandeligt“ eller „overnaturligt“ Vand. „Waukan“ kaldes alt Overnaturligt, og naar man siger den „Store Waukan“, da forstaar Indianeren dette om Gud. De bruge ingen Talemaader, som spare til de Hvides (Kristnes!) Vandene og Svergen. Kvinderne fore et tugtigt Levnet. Egteskaberne stiftes ved et Slags Kjøb og Salg, som begge Parters nærmeste Slægtninge og Venner faa istand. Egteskabsbaandet agtes helligt og brydes sjelden.

Det er idag den 14de Oktober, netop 16 Aar, siden vort dyrebare Luther College blev indviet til sin vigtige Tjeneste. Først sent om Aftenen faa vi Tid til efter fattig Leilighed at fejre denne kjære og glædelige Fests i vort Telt midt iblandt Indianernes Pauluner.

Lærkerne dvæle ved kjære Minder fra vor sorgløse Skoletid paa Luther College. Det er jo tre af os, som i dette Hus har nydt godt af dets velsignede Arbeide. Vistnok har denne Bygning kostet mange Penge, men hvem vil beregne i Penges Værdie den aandelige Velsignelse, som fra dette Hus i disse 16 Aar har tilflydt det norske Folk her i Landet? Dets Historie er underlig, baade naar man betragter Verdens og Kirkens Tilstand blandt os

i de Dage. Det var en Tid, da en blodig Borgerkrig rasede i Landet. Manufaktur- og Kolonialvarer kostede 5—6 Gange saameget som nu. De norske Menigheder, der den Gang vare saa fattige i Sammenligning med, hvad de nu ere, havde foruden at udrede tunge Skatter ogsaa at samle store Pengesummer i hvert Town til „Bounty“ for Soldater. Desuden maatte mange af Menighedens bedste Mandfolk drage i Krigen eller leie i sit Sted. I Kirken var der heller ikke Fred og gode Dage; tværtimod en alvorlig Strid i Samfundet selv. Og dog havde man Frimodighed til at beslutte at bygge og samlede store Penges bidrag til dets Opførelse. Sandelig, Luther-College er et Under; det er slett af Herren og er underligt for vore Dine, eller med Dehlenschlaegers Ord: „det trodser Tidens Vælde, af hugne Quadersten.“ — Gud lade vort Luther College staa.

Før vi komme tilfjens denne Gang er det Midnat. Vi beslutte, om Gud giver os Liv og Helse, at staa op Kl. 4 og kjøre 60 Mil imorgen.

Men her maa vi tage Afsted med Væseren, som vi paa Grund af knap Tid ikke skal trætte med nogen Beskrivelse af de Modgange, vi havde tidlig næste Morgen, eller om hvorledes vi paa egen Maade blev drevne ud af vor Kurs, saa vi kom hjem igjen paa en ganske anden Veie end den, vi havde bestemt os til o. s. v. Vi skal kun meddele, at vi alle kom vel hjem den 18de Oktober efter et Fravær af vel tre Uger. Man klager hjemme over, at vi bringe med os en eiendommelig vild Atmosfære.

Dog til Slut nogle Linier til Beileddning for dem, som tænke paa at udvandre til disse Trakter.

Ved at læse ovenfor givne Beskrivelse af vor Reise opmærksomt igjennem, vil

man finde Svar paa mange Spørgsmaal om Land, Skov, Vand, Sættlere, Indianere, Veie og Afstande o. s. v. Hele Beskrivelsen er givet efter bedste Skjøn og uden Overdrivelse. Men for at faa bedre Greie paa Alt, gjør man vel i at tage for sig et fuldstændigt Kart over Dakota s. Ex. Rand, Mc. Kally & Co.'s seneste County & Railroad Map of Dakota og følge os paa Reisen Skridt for Skridt. Rangenommene af det opmaalte Land findes skrevne med Romertal paa Kartet lidt søndenfor Northern Pacific Rail Road. Det samme Nummer gjælder da nordover helt til Britisk Amerika. Townshipnumrene ere skrevne med almindelige Tal lidt østenfor Red River. Samme Nummer gjælder da vestover hele Veien. Saaledes vil man finde, at Mayville, hvorfra vi reiste, ligger i Range 52 Township 146.

I Range 56, som løber ret Nord over flere smaa Elve med Skov paa, kunde maaste endnu findes gode Landstykke uoptagne, maaste ogsaa Skov. Dette er nu Udkaanten af Sættlementerne. Vestenfor er vel næsten alt Landet uoptaget. Korstær og Menigheder er der at finde hele Veien herfra nordover helt til Tongue-River, en Strækning af omkring 100 Mile. Til disse Strækninger og til Cheyenne River var det maaste rettest at raade Indvandrerne til at søge først efter et Hjem, da Mouse River og Devils Lake Landet endnu hører Indianerne til. United State's Register paa Landkontoret i Grand Forks siger, han ved ikke, naar det bliver kjøbt af Indianerne og tror, at det vilde være uløbligt at flytte hen paa deres Land.*) Dog ser det ud til, at der vil blive stor Ind-

vandring did, og det vil forhøabelig ikke være forbundet med større Farer nu, end da man først flyttede til Red Riverdalen.

De, som ville undersøge Landet i Walsh og Pembina Co. og reise paa Jernbane gjør bedst i at købe Billet til Grafton, som endnu er den sidste Station nordensfor Grand Forks i Dakota paa St. Paul, Minneapolis & Manitoba R. R.

De, som ville se Besiktanten af Traill og Grand Forks Co. eller vestover til Cheyenne, Devil's Lake og Mouse River, bør tage Billet enten til Mayville paa Northern Pacific R. R. eller til Portland $1\frac{1}{2}$ Mil længere vest paa St. Paul Minneapolis & Manitoba R. R.

De, som komme hørende med Team og ville enten til Traill, Grand Forks, Walsh, eller Pembina Co. eller til Cheyenne, Devil's Lake eller Mouse River, bør alle reise gennem Moorhead og Fargo og derfra nordover gennem Quinich, Hillsboro, Mayville og Portland og derfra enten vestover til Cheyenne eller nordvest langs Goose River til Turtle River; og derfra igjen enten vestover til Devil's Lake og Mouse River eller nordover til Walsh og Pembina Co. Saaledes faar man de bedste og de bedste Veie.

At her er et sundt Klima og godt Land, kan Ingen benægte. Store uboede Strækninger, som Herren har sagt skal oplydes, ere endnu at finde. De, der nu trænge til et nyt Hjem og ville reise hid, de tage da sin Gud og en god Samvittighed med paa Reisen og værre faa hjertelig velkomne.

(* Det er klart, at det er uløbligt og vistnok ogsaa meget resistabelt at nedlægge sig paa og odyrke Land, som endnu tilhører Indianerne. Saadant maa alvorlig fraraabes. Red.

[Anm. Af et New-York-Blad se vi, at Kongresmand Washburn fra Min-

nesota har fremsat Forslag til Lov angaaende Indianer-Reservationerne i Minnesota og Dakota. Washburn foreslaar, at forskellige Afdelinger af Chippewa-Indianerne skulle slaas sammen og boscettes paa White-Earth-Reservationen i Minnesota, og at de Reservationer, som derved blive ledige, skulle afstaaes til de Forenede Stater. De Reservationer, som saaledes foreslaaes opgivne af Indianerne ere Red Lake, Leech Lake, Cass Lake, Mille Lac, Fond du Lac, Grand Portage, Bois Forte, Lake Winnebago-shish og White Oak Point i Minnesota samt de Strækninger, som nu beboes af Pembina-Chippewaernes Turtle-Mountain-Afdelinger i Dakota. Det saaledes indvundne Land skulde derpaa vurderes og selges for mindst \$1.25 pr. Acre osv.

Dette Lovforslag, hvis Enkeltthedet det ikke er nødvendigt her at gaa nærmere

ind paa, har fremkaldt Protest fra Handelskammeret i Grand Forks, D. T., der erklærer, at en Lov som den foreslaaede, der ingen Grænse fastsætter for Størrelsen af det Areal, Enkeltmand kan købe, ligefrem vilde give Land- og Skovstrækninger af uhyre Værdi i Penge-Magnaters Bold for en Skif, medens de virkelige Nybyggere og overhovedet Personer med smaa Midler næsten Intet vilde faa uden at købe det igjen i dyre Domme af Opkjøberne. Her er Tale om uhyre Landstrækninger, blandt Andet om omtrent 12,000 Kvadratmile af værdifuldt Fjarmland i det nordlige Dakota, der nu er i et lidet Antal Indianeres Besiddelse. Man bør være Handelskammeret taknemmeligt for, at det holder Pien med, hvad Kongressen har fore i en Sag, som er af saa stor Vigtighed for det hele Folk. Red.]

Bjergmandsgutten.

En fattig Gut i Ungarn ved Navn Mikael arbejdede tilligemed sin Broder Georg i en Sølvgrube ved Schemnitz. Da Mikael engang var syjselsat alene i nogen Afstand fra Kammeraterne, slog han tilfældigvis et haardere Slag end sædvanlig mod den ene Side af Grubegangen, og til hans Forundring gav Klippen en hul Gjenlyd. Han slog engang til, og derved faldt en stor Sten ned ved hans Fødder og efterlod et Hul i Væggen. Nu kunde han se ind gennem Abningen og fandt en Udhulning, hvori der maatte have været arbejdet i forrige Tider.

Mikael gjorde Abningen lidt større, krob ind igjennem den og befandt sig nu i en lav Gang, blot høi nok til, at en Mand kunde staa opreist. Ved Lampe-

skinnet mærkede han, at Væggene glindsede af ren Sølvmalin, som var blandet med lysende gule Bestandelse, som Gutten troede maatte være Guld. Han havde nu virkelig opdaget en Malmaare og det af det rigeste Slags.

Ude af sig selv af Glæde, undersøgte Mikael Udhulningen for at blive forvisset om sin Opdagelse. Siden satte han Lampen ned paa Gulvet og begyndte at hoppe og springe omkring af Glæde. Førend han gik, var han betænksom nok til at bryde et Stykke ud af Bjergtet for at tage det med sig og vise Inspektøren ved Gruben det.

Da Mikael løb forbi de fire Mænd, som arbejdede med ham, havde han ikke Tid til at besvare deres Spørgsmaal, men raabte blot: „Jeg har fundet en Grube. Jeg har fundet en Grube!“

Han sprang nu lige til Inspektøren, men denne var netop saa optagen af Forretninger, at han ikke gav sig Tid til at høre paa Beretningen om Fundet. Endelig lyttede han dog til Mikael's Ord, saa paa Malmstykke, som han snart opdagede var meget rigt paa Sølv og bad Gutten følge sig til Stedet. De begav sig strax paa Veien, men da de ankom til Grubegangen, var det ikke muligt paa nogen af Siderne at finde Nabningen. De søgte baade høit og lavt, men alt forgjæves. Den stakkels Gut blev herover hjertelig bedrovet. I sin Iver for at meddele sin store Opdagelse, havde han glemt at sætte Mærke paa Stedet. Inspektøren blev vred og lovede, at Mikael skulde blive straffet, dersom han flere Gange vovede at komme med saadanne Historier.

Hele Aarver vandt nedad den stakkels Guts indfaldne Rinder. Det Malmstykke, han holdt i Haanden, var det eneste Devis han havde at fremsføre for, at det var sandt, hvad han sagde.

Snart kom de Grubearbeidere, som Mikael arbejdede sammen med. En af dem slog ham, ikke just meget venlig, paa Skulderen og sagde: „Kom, din Usling. Det er nu ikke fortidligt at gaa hjem. Hvad staar du der og hænger efter? Herefter er det raadeligt for dig, at du ikke kommer og fortæller Løgne, som Ingen tror. Vi forstaa nok, at du blot viste frem et lidet Malmstykke, og at du stjal alt det Øvrige.“

Mikael saa paa Arbeideren og opdagede, at det var en Mand, som tidligere selv var bleven straffet for Tyveri. At blive anklaget af ham og ikke kunne forsvare sig, var saa uhyre hdmgygende for Mikael. Imidlertid søgte lille Georg paa alle Maader at trøste sin Broder og forstyrede ham, at de nok skulde finde en anden Grube, men Mikael kunde dog ikke saa let glemme den Forurettelse.

Dage og Uger hengik, og Mikael arbejdede nu i en anden Grubegang. En Aften, da Georg var gaaet hjem, blev Mikael igjen. Vant som han var fra sin tidligste Barndom til at færdes i Gruberne i de mange Gange og Kroge, som fandtes der, var han ikke bange for at gaa sig vild og var ogsaa trng i Ensomheden, thi han vidste, at han ikke var alene; hans himmelske Fader var hos ham, og da var han ikke alene.

Nu, tænkte han, skal jeg endnu en Gang søge efter min tabte Sølvgrube. Han sprang gennem den trange Gang, hvor han for havde arbejdet, og blev da til sin store Forundring var, at et svagt Lys skinnede ud igjennem en Sprække i Væggen. Lyset kom netop fra det Sted, hvor han troede at have fundet Hvelvingen. Han sneg sig nærmere og hørte Stemmer, hvori han tydelig gjenkjendte sine Medarbeidere. Han hørte, hvorledes de overslog om, hvor rige de skulde blive, og de lo høit over, at de saa godt havde kunnet skjule Nabningen for Inspektøren.

Nu havde Mikael hørt nok. Han skyndte sig afsted, idet han holdt Lampen saaledes, at den kunde vise ham Veien uden at faae noget Skin bag sig, og saasnart han var kommen ud af Grubegangen, slukkede han Lampen og sprang henover Veien i den stjerneklare Nat.

Mikael fik neppe en Blund paa sine Dine den hele Nat; han havde Ingen, han kunde meddele sin Hemmelighed til; thi Faderen var syg, saa han ikke visde forstyrre ham i hans Sovn, og Georg var altfor ung og barnlig til at blive indviet i en saa vigtig Sag. Tie kunde han imidlertid ikke, thi han vidste kun altfor vel af Guds Ord, at, dersom han skjulte Opdagelsen, gjorde han sig skyldig i deres Synd. Han besluttede derfor endnu engang at gaa hen til Hvelvingen

for muligens at komme til Bished om, hvem Karlene vare.

Den følgende Morgen listede han sig atter derhen og saa gjennem Sprækken sex Mænd, der var ivrigt beskæftiget med at bryde den dyrebare Malm. Men, som han stod der med tilbageholdt Andedragt for ikke at forraade sig, stødte ulukkeligvis Lampen, som Mikael havde paa Brystet, mod Klippevæggen og sloges med stort Bulder istykker. Gutten var opdaget.

Under frygtelige Eder og Forbandelser droge Mændene ham strax ned i Høvelvingen. Den stakkels Mikael var nu i disse raa, vilde Menneskers Vold.

„Saa du har udspeidet vore Veie! Men nu har vi ogsaa faaet fat paa dig, din lille Skjælm. Hvad godt tror du nu, du har af at have opdaget denne Hemmelighed?“ raabte en af dem i vildt Raseri.

Mikael svarede ikke et Ord.

„Vil du sværge paa ikke at forraade os?“

„Nei, jeg sværger ikke paa noget saadant,“ svarede Gutten bestemt. „J ere Lyve allesammen, og det vide I ligesaa godt som jeg. I have skjult den Grube, som jeg opdagede, og nu bedrage I eders Herre og bemægtige eder i Hemmelighed det, som hører ham til.“

Nogle af Mændene løftede allerede Haanden for at slaa til Mikael, men de øvrige blot lo ad ham. „Hvad skulde vi gjøre med Gutten?“ sagde de tilfids, medens de alvorligen raadsløge med hverandre. „Slippe vi ham løs, bliver det vor Undergang.“

„Vi have blot en Maade at slippe fra det paa“ sagde en af Mændene, som syntes at være Formand for de andre.

„Min Gut, vil du ikke slaa dig sammen med os? Vi ville ærlig give dig din Andel, og du skal blive ligesaa rig som vi.“

„Jeg vil ikke blive rig ved at stjæle.

Jeg vil ikke for Noget i Verden tage Del med Eder i eders onde Gjerning“, svarede Mikael.

„Ja, gjør nu dit Valg. Huff paa, at Væggene her ere tykke. Det er lang Vei til Dagslyset.“

Det stakkels Barn skjælvede over hele Legemet.

„Tænk paa Fader, paa Georg og lille Karen“, hviskede en af dem, som var deres nærmeste Nabo.

„Jeg er vis paa, at de ikke vilde have Noget imod at blive rige, og tænk, hvor de vilde sørge, om de aldrig fik se dig mere.“

Mikael faldt paa Knæ, græd og hulkede høit. Usklingerne forsøgte paa alle Maader at friste ham, men de kunde ei formaa ham til at forene sig med dem i deres onde Gjerning. Uvertimod styrkedes hans Mod, da han ihufuld Guds Nærhed, og naar han tænkte paa Evigheden, som nu syntes ham saa nær. Gutten besluttede saaledes heller at dø end at begaa en Synd.

„Giv ham en halv Times Betænkningstid“, sagde En.

„Lad ham bede sine Bønner“, sagde en Anden, „thi dersom han ikke vil sværge paa ikke at forraade os, maa han dø.“

Strax han blev løsladt af den tunge Haand, der havde holdt ham fast, listede Mikael sig bort i en Krog, hvor han faldt paa Knæ og bad inderligt til Herren om, at han vilde hjælpe ham. Han var ikke bange for at dø, thi han kunde med et levende Haab overgive sin Sjæl til sin Frelser. Han vidste og erkjendte, at han var et syndigt Barn, men han kjendte ogsaa Ham, der var død for ham, og han vidste, at han for Jesu Skyld havde faaet Forladelse for alle sine Synder. Ligesom En, der er i Havsnød, med Begjærighed griber efter det Roug, der kastes ud til ham, saaledes

flængede Mikael sig til de Løfter om Forbarmelse og Naade, som gives af Synnderes Frelser. I Hans Haand anbefalede Barnet sin Sjæl og bønfaaldt, at Jesus vilde bevare og frelse ham, det være sig gennem Liv eller Død. Han sparede ikke de ugudelige Mennesker et Ord, men laa fremdeles paa Kne i stille Bøn og under megen Bevægelse, thi han kunde ikke andet end tænke paa, hvor stor hans Faders og Søstendes Sorg vilde blive.

Da de flette Karle saa, at Gutten hverken ved Løfter eller Trudsler var at bevæge til at love Tausshed, gif de lidt tilfide og begyndte hemmeligt at hvisle sammen. Endelig sagde en af dem høit: „Vi have nu Penge nok for sex Maaneder og kunne saaledes forlade Gruben for nogle Dage.“ Derpaa samlede de sine Redstaber og beredte sig til at gaa.

„Vi gaa nu hver vor Vej og overlade hele Gruben til dig“, sagde en af Arbejderne i en spottende Tone.

Under megen Skraal og med uhyggelig Ratter gif de haardhjertede og hævn-gjerrige Mennesker bort. Da de vare komne op af Gruben, stængte de vel Abningen, og alle Mikael's Anstrengelser for at slippe ud, vilde nu være for-gjæves.

Hungersnøden syntes at skulle blive den stakkels Mikael's visse Lod.

Med en Følelse af usigelig Angst, saa han sig omkring i den skumle Hule. Men pludselig farer et Glædesmil over hans Ansigt, da han i en Krog for se en Lampe, som en af Mændene ved en besynderlig Glemfomhed havde sat igjen. „Er det da dist, at jeg skal dø her?“ sagde Mikael høit for sig selv. „Jeg kan endnu ikke rigtig tro det. Men jeg vil dog heller tusinde Gange dø end blive en Liv. Jeg haaber for Jesu Skyld at faa komme til Himlen og der træffe min kjære Moder igjen.“

Ved Tanken paa Moderen kom han til at erindre, at hun, medens hun levede, havde sagt ham, at naar han kom i Fare og Nød, skulde han huske paa, at hans himmelske Fader vidste om det og vilde gjerne hjælpe og redde ham, og derfor kunde han saa trygt bede ham derom. Dette kastede et nyt Haab og Mod ind i hans Sjæl.

Efter at have opsendt en barnlig og enfoldig Bøn til Herren, om at Han vilde hjælpe ham, blev han trøstlig og tænkte: „Det er ikke umuligt, at jeg endnu kan finde en Udgang.“

Nu fik han Die paa et Malmstykke, som lignede en Hammer. Han tog det op og begyndte at gaa omkring til alle Kanter for at undersøge, om der ikke skulde findes mere end een Indgang til Hvelvingen.

Han slog saaledes med sin Hammer til alle Sider og fandt til sin store Glæde nederst paa et Sted, at Bæggen gav efter, og et lidet Hul opdagedes. Han undersøger det nærmere og finder, at han ved at gjøre sig rigtig liden og krybe paa alle Fire muligens kunde komme igjennem. Han begyndte nu langsomt at trænge sig igjennem den smale lille Abning, men holdt flere Gange paa aldeles at miste Pusten ved de Anstrengelser, han havde med at faa bort alt det Grus, som laa i Veien. Men han arbeidede for Livet, og det gav ham Styrke og Mod.

Han krøb nu videre frem i den Retning, hvor han syntes at se et Lysskint. Lidt efter lidt uddvidede Gangen sig og blev tilsidst saa høi, at Mikael kunde staa opreist.

Han saa nu op og kunde til sin store Glæde se den blanke stjerneklare Himmel høit over sig. Han besandt sig nemlig i Bunden af en for længe siden forladt og udtømt Schakt.

Nu begyndte han at raabe af alle Kræfter; thi det var umuligt for ham ved egen Hjælp at komme op ad den glatte og steile Klippevæg, som paa alle Kanter omgav ham, og efter en, som det for ham syntes, frygtelig lang Venten, blev han omsider bemærket af nogle Bønder, som netop befandt sig paa Veien hjemover. De standsede, og efter nogen Undersøgelse opdagede de, hvorfra Lyden kom og gjorde Anstalter til at drage lille Mikael op.

Vor Fortælling nærmer sig nu sin

Ende. Mikael sprang lykkelig og fuld af Tak til Gud hjem til sin Fader, til Georg og lille Karen, der havde været i stor Angest for ham. Den følgende Dag gik han til Inspektoren for Gruben og fortalte det Hele.

Mikael blev rigelig lønnet for Opdagelsen af Gruben og for sin Medelighed. Hans Fader fik et pent lidet Hus at bo i, og her levede Mikael og hans Søskende et sorgfrit og lykkeligt Liv. Tværene bleve straffede.

(Børnebibliotheket.)

Leichhardt's Expedition i Nyholland.

Omtrent samtidig med Sir John Franklins ullykkelige Tojt op igjennem Nordvestpassagen gik den tyvende Rejsende Ludwig Leichhardt's Expedition tilgrunde i Nyholland i Foraaret 1848, og indtil i forrige Aar er der trods ivrige Efterforskninger ikke hørt det Mindste fra den eller oplyst Noget om hans eller hans 5 Ledsageres Stjæbne. Fra 1841 havde Leichhardt, der er født i Brandenburg 1813, med megen Digtighed bereist store Strækninger af Nyholland og opdaget en Mængde Bjerge, Floder, Byer og frugtbare Landstrækninger saa store som europæiske Kongeriger, da han i 1848 pludselig sporløst forsvandt i Landet vestenfor Jueensland paa sin transkontinentale Rejse fra Ost til Vest. Han er formodentlig blevet myrdet af de Indfødte; Rhygten har endog gjentagne Gange fortalt, at nogle af hans Ledsagere endnu levede blandt de Vilde i det Indre af Landet, men alle Expeditioner, ogsaa de seneste under Hume og Gilmore for nogle Aar siden, forbleve uden Resultat. Vel fandt den sidstnævnte Expedition de Indfødte i Besiddelse af europæiske Gjen-

stande, der kunde hidrøre fra en Expedition, men Efterretningerne vare dog for usikre til, at man kunde hense Søgerne til Leichhardt og hans Ledsagere.

Men nu synes Sløret omsider at skulle løstes. En australsk Hestedriver og Bushman ved Navn J. R. Stuthorpe, som stadig ferdes paa de store Sletter i det Indre og i halve Aar lever aldeles udestængt fra Alt, hvad der heder Civilisation, er iaar under Stenbuckens Vendetreds og den 138te østlige Længdegrad ved Herberflosen stødt sammen med en indfødt Stamme, som i henimod en halv Menneftaalder har holdt Leichhardt's Medarbejder Adolf Clasfen fra Hamburg fangen. Til sin største Forbauselse traf Stuthorpe her paa halvvide Born, der talte tydt og kjendte Bibelen, og de fortalte ham, at deres Fader (Clasfen) var omkommen paa et Flugtforsøg i 1878. Han gav sig nu til at anstille nærmere Undersøgelser og vil have fundet, ikke alene flere af Leichhardt's Instruementer, men endog hans Dagbøger og andre skrivelige Efterladenskaber. De nyhollandiske Aviser indeholdt allerede i

Begyndelsen af Aaret nogle Notitser om dette mærkværdige Fund, og det tyfste Konsulat i Sidney sendte en Række interessante Meddelelser til Dr. Neumayer i Hamburg, som nylig har udgivet Reichhardts Breve og Biografi; men da Skuthorpe forblev i Australiens Indre og passede sine Heste i Stedet for at komme til Sidney med sit Fund, tabte man Tiltroen til hans Udsagn, og saavel i Sidney som i Tyffland betegnedes det hele som Svindel. Det synes dog at have været i høi Grad forhastet. I „Hamb. Nachr.“ af 13de Novb. 81. læses nemlig et Brev fra Skuthorpe til Forste-ministeren i Ny Syd Wales, dateret

St. Georg, Queensland den 10de September 1881, hvori det heder: „Min Herre! Efter min Tilbagekomst fra de vestlige Distrikter tillader jeg mig at meddele Dem, at jeg er i Besiddelse af efternævnte Efterladenskaber fra Reichhardts Expedition: Reichhardts og Classens Journaler, et Teleskop og et Kompas. Vilde De have den Godhed at udnævne en kompetent og autoriseret Agent til at modtage disse Gjenstande.“ For Udleveringen forlanger han 108,000 Kroner (6000 Pstr.), men han stiller sig forøvrigt til Regjeringens Disposition og lover uden Betaling at føre en Expedition til Herbertsfloden og Classens Grav. (Wgbl.)

Fra Afrikas Missionsmark.*)

I.

En „Silkepræst“ paa Madagastar.

Af en Beretning fra Pastor Milsen-Lund i Ambatofinandrahana paa Madagastar hidrættes følgende:

Her i Strøget er en stor Skov, hvor Silkeormen holder sig. Det har været Stik fra gamle Dage at holde Dfferfester ude i Skoven, i det Haab, at man derved vilde faa en rig Silkehøst. Imidlertid har disse Fester tabt noget af sin offentlige Karakter, siden Evangeliets Lys begyndte at kaste sine Straaler ud over Landet. Men i den senere Tid har de gamle Troldmænd og Afgudsdyrkere brugt al sin Kunst for at faa disse Dfferfester anerkjendte som tilladelige. Da nogle af dem gik til Hovedstaden, sagde de, at de vilde bede de Store der om at faa en ny mpiesorondandy (i: Silkepræst), der skulde træde istedenfor den

gamle, der var død. Da disse Mænd kom tilbage, holdt de Rabar og fortalte, at Statssekretærea havde indfat til Silkepræst en Son af den gamle og paabudt, at Dfringerne i Silkestoven skulde foregaa som i gamle Dage; man havde ikke Lov til at forandre det mindste. Dette Budskab modtog de gamle Afgudsdyrkere med stor Begeistring. Ligesaa fortalte man, at de 5 Familier, der under Dfringerne havde været den gamle Silkepræsts Tjenere, ogsaa skulde være det for den nye, og at deres Børn skulde være fritaget for at søge Skolen. Man gik videre; mange regnede sig i Slægt med disse Familier, og det blev snart en betydelig Del, som ansaa sig fritagne for at sende sine Børn paa Skolen; ja man paastod, at ingen af disse Børn maatte træde indenfor Døren hverken i Kirken eller i Skolehuset for ikke at blive urene. De Kristne kom da til mig og spurgte,

*) Begge Beretninger (I. og II.) efter „Norff Missionsstibende.“

hvad her var at gjøre. Vi skjønte jo alle, at de Mænd, der havde været i Hovedstaden, loi. Statssekretæren kunde aldrig have sagt, hvad de sagde. Jeg svarede, at jeg intet kunde gjøre, for jeg havde været Diendvidne til, hvad man foretog sig under Dspringerne; thi ellers vilde man, om Lognen kom for en Dag, paasta, at man kun havde slagtet et Stykke Røeg og spist. Jeg gik da til en af Festerne. Da jeg kom til Pladsen, der var under to store „hellige“ Træer midt inde i Skoven, havde man alt sat en liden Afgud paa Epidsen af et Kastespyd, der var sat i Jorden; denne skulde hindre Regnen fra at komme, for Festen var tilende. Jeg gjorde opmærksom paa, at jeg var kommen blot for at se og ikke for at deltag i Handlingen. Kvinderne begyndte at synge og klappe i Hænderne, medens Mændene tillavede 3 Altter ved Siden af hvoerandre. Altterne gjordes af Kviste; det ene af dem var saa høit som et Bord, det andet var noget lavere, og det tredje tilslavede man i Græsset; ovenpaa dem bredte man fire Straamatter. Det var til de afdøde Fædre af alle Kaster, man skulde ofre. Det høie Altter var reist for de Udelige, det lavere for Hovaerne; og det paa Jorden var for Slaverne, man turde ikke gaa nogen forbi. Man tog smaa Lovtræer og satte rundt om dem, saa de fra Ydersiden saa ud som en Lovhytte. Paa Altteret satte man nogle tomme Kopper og Fade. Derpaa kom man med en Flaske Brændevin og en stor Staal Honning og slog noget deraf i endel af Kopperne paa de forskjellige Alttere. Et Faar, der skal ofres, jager man frem mellem Buksene, og idet det naar Pladsen, bræger det. Hele Forsamlingen klapper i Hænderne og siger: „Jo, der skal blive megen Silke. Tænk Faaret siger be—be—be—be—“ (paa gasfist betyder „be“ meget). Man

slagter Faaret og tager Blodet i en Gryde. Saa fører man frem en hvid Ko med sort Hoved; det var denne Farve, den maatte have, havde Troldmændene sagt. Man synger, klapper og danser. Koen lægges ned, og dens Horn sættes ned i Jorden, saa dens Kraft er den betagen. Med blotet Hoved træder Silkepresten frem; han har en lang Stok i Haanden. Man tager Hatten af; kun jeg lader den sidde. I sin Bøn henvender han sig til de afdøde Fædre, opregner en lang Række af Slægter, og med lette Stokkeslag paa Koen henvender han deres Opmærksomhed paa den som det Offer, deres Vorn nu giver dem, og beder om, at de til Gjengæld maa give en rig Silkehost. Han tæller til 11, giver Koen ligesaa mange Stokkeslag, og den hele Forsamling siger: „Det gode er forenet i et, vi ere forenede med Eder, vore Fædre.“ Strax Bonnen er endt, slagter man Koen, og dens Blod blander man sammen med Faarens og bærer det til de to „hellige“ Træer, besmører den ene Side af Stammen og beeder om megen Silke. Af Koen tager man noget af Indvoldene og endel Kjød og sætter paa en stor firgreent Stegegaffel og sætter denne i Jorden efter Stafet foran Altterne, og Ild lægges under; dette til Vellugt for Fædrene. Koen sonderlemmes videre, og man lægger nogle Kjødstykker paa alle Alttere; Fædrene skulde bespises, mente man. En noget stor Gryde, der er sat over Ilden, fyldes med Kjød; ved Siden af den tager man Ris i flere Gryder. Altter klapper, synger og danser man. Silkepresten træder frem med en Afgud af Træ i den ene Haand og en lang Kniv i den anden, Afguden er i Form og Storrelse meget lig en Haand fra Albuen til Fingerspidserne. En af Tjenerne kommer med en Kop Brændevin, sætter sig foran Pre-

stens Fodder og holder Koppen op under Afguden, der tænkes at fornemme Lugten af Brændevinet. Presten beder til Fædrene, idet han straber denne med Kniven. Bønnen er kun en Gjentagelse af den forrige. Han tæller til 11, og Folket istemmer som forrige Gang. Man rejser sig fra Bønnen og danser med megen Jver. Da Kjødet og Risen alt er kogte, fylbes de tomme Kopper og Fade paa Alterne med Kjød og Ris af de kogende Gryder, medens Kvinderne synger. Af den kogte Lever tager man et Stykke, hvilket Presten deler i 9 Smaastykker, lægger disse i en liden Jernøse, som han holder i Haanden, og han giver Legn til, at der skal bedes. Under Bønnen, hvis Indhold ikke forandres, kaster han de smaa Leverstykker i Luften, — to mod Ost, to mod Vest, to mod Nord og to mod Syd; dette til Fædrene; det 9de Stykke kaster han opad: dette til Andriamanahry (en Benævnelse for Gud). Fædrenes Mandter havde nu holdt Maaltid, mente man, og Børnene skulde spise Levningerne. Brænveinet, Honningen, Kjødet og Risen tager man af Alterne og forhyner sig. Efter Maaltidet danser endel Mænd og Kvinder under Folkets Skoggerlatter. Nogle Mænd sender man nedenfor en liden Balle, og om en liden Stund kommer de tilbage, og 3 af dem har man beklædt fra Top til Taa med et langt Græs, saa man ikke engang ser Dinene paa dem, og paa deres Græsdragt er der lavet smaa Haler. Disse 3 Mænd skal forestille Silkeormen; deres Gang er derfor langsom, ustø og skjælvende. Det paahydes strengelig, at ingen maa le, og dog ler man ad disse fæle Skikkelse. Saa snart de naar Forsamlingen, udbryster denne i vilde Skrig af Glæde over, at Silkeormen saa snart lader sig tilshyne. Fædrene havde alt hørt deres Bønner. Kvinderne tage

store Kurve og bære dem paa Hovedet, medens Mændene brækker Smaagrene af Træerne og kaster i Kurven, som man gjør det i Silkehøsten. De 3 Mænd gaar 6 Gange rundt Alterne, medens man tager endel af Græsset af dem og kaster i Kurvene. Da disse ere fulde af Løv og Græs, træder Silkepresten atter frem og holder en Formaningstale til Forsamlingen om, at man ikke maa glemme eller vende sig bort fra Fædrenes Sikke og Tilbedelse. Hermed er Handlingen forbi, og Forsamlingen opløser sig. Det Offer, man bragte, spiste man selv. Kun Dreng af Offerdyret lod man tilbage, idet man satte dem paa Spidsen af smaa Stænger langs Veien nær Offerstedet.

Denne larmende Offerfest maatte vise Forfjellen mellem Hedningernes og de Kristnes Gudstjeneste; den maatte minde om hint Guds Ord, der siger: „Forvar dine Fodder, naar du gaar til Guds Hus, og at holde sig nær for at høre er bedre, end at Daarerne give Offer; thi de vide ikke, at de gjøre ondt.“

Da jeg var i Hovedstaden ved Konferentsen talte jeg med Statssekretæren angaaende Skoleudfærdningen, og jeg benyttede da Leiligheden til at fortælle ham, hvad man havde gjort i hans Navn. Det traf sig saa heldigt, at de Mænd, der holdt hin Kabar, var i Hovedstaden i den Tid. Han lod dem strax kalde og sagde til dem, at han aldrig havde sagt til dem, at de skulde ofre. Han talte meget viseligt med dem og paalagde dem at samle til Skolen og gjøre godt igjen, hvad de havde gjort ondt. Offertjenesterne og Fædredyrkelsen maatte de aldrig indlade sig paa. Kun den levende Gud kunde give dem Silke, sagde han, og til ham alene skulde de bede. Som Udtryk for, at de tilfulde bifaldt hans Ord, raabte de: „Bliv gammel, min Herre!“

Den Ting, at Sillehøsten, uagtet de store Anstrængelser, slog aldeles feil iaar, tør maaske være den kraftigste Advarsel for Folket til ikke at sætte mere Lid til Troldmændene."

II.

Missionen ved de store afrikanske Indsøer.*)

(Foredrag ved Stobanger Fællesforenings Høst- møde af Missionskolens Forstander, Cand. theol. R. Schønning.)

I Londons Vestende ligger en herlig gammel Kirke, bygget i gothisk Stil: Westminster Abbey heder den. Inden føvære graa Mure har næsten alle de Mænd og Kvinder, der har gjort Englands og Skotlands Navn saa bekjendt, fundet sit sidste Hvilested; thi den er Begravelsespladsen for alle dem, Nationen særlig har villet hædre. Her kan man gaa forbi Monument efter Monument, Gravkapel efter Gravkapel; her hviler kanse de, som i Livet var hinandens uforsonlige Fjender, Side om Side. Naar man gaar mellem disse Gravsteder, gribes man uvilkaarlig ved Tanken baade paa Mennekelivets Storhed og Ringhed. Alt Kjød er dog som Græs, og al dets Herlighed svinder bort som Markens Blomst, hvor pragtfuld den ogsaa har været!

Den 19de April 1874 havde Kirken atter aabnet sine Porte for at modtage en af Englands Sønner, David Livingstones Lig. En fattig Mands Søn var han, og saa kjendte hans Navn, da han i 1840, 26 Aar gammel, forlod sit Hjemland og gik til Afrika som Missionær, hvor han virkede i 33 Aar, kun med et Par korte Afbrudelser. I 1852 traadte han tilbage fra den egentlige Missionsvirksomhed; men denne stod

altid som det sidste Maal for hans Arbejde, naar han ansporede alle sine Kræfter for at opdage nye Veie til Afrikas Indre og bekjempe den forfærdelige Slavehandel; hvad han egentlig vilde, var at bryde Kristendommen nye Baner. — Langveisfra var han ført tilbage til England, og vanskelig nok er nogen af alle dem, som er begravne i Westminster Abbey, paa saa underlig Vis bragte derhen. Midt inde i Afrika, i Ziala, paa Sydøsten af Bangveeløsen, døde han i Mai 1873, omgiben blot af Sorte; hans Lig blev af dem balsameret saa godt, de forstod det, svøb i Matter og baaret paa deres Skuldre ned til Kysten, — en Veie, som krævede 6 Maanedes, før den var tilbagelagt; derfor havde vel heller ingen i det Følge, der stod om Livingstones Grav, større Ret til sin Plads, end hin sorte Mand, Jakob Wainwright, der havde været Føreren paa det sørgelige Tog med Livingstones affjælede Legeme fra Ziala til Zanzibar.

Omtrent et Aar senere (den 13de April 1875) landede atter en Missionær, Rehnmann, i London. Han kom ogsaa fra Zanzibar, efterat have arbejdet som Missionær i 29 Aar paa Afrikas Østkyst, — i Mombas og de nærliggende Stationer Rabhai Mpia og Kisulitini. Han havde ogsaa kunnet blive en berømt Mand; thi han var den første Europæer, som i 1848 saa det bekjendte afrikanske Sneffeld Kilimandscharo, og hans Medarbejder Dr. Krapp opdagede i det følgende Aar et andet, Kenia, der begge ligger i nogen Afstand fra Mombas. Videnstabsmændene i Europa vægrede sig længe for at anerkjende disse Beretninger, idet de paastod det umuligt, at der kunde gives Sneffelde i Afrikas Indre næsten lige under Ækvator; men tilslut maatte man bøie sig for Kjendsgjerningen, da en Rejsende var kommen

*) Væsentlig efter Allgem. Missions-Zeit-schrift.

-Sneen saa nær, at han næsten kunde gribe den med Hænderne.

Samme Aar havde Nebmann først hørt om store Søer i det Indre, om hvilke han samlede nærmere Efterretninger, der 8 Aar senere blev offentliggjorte, men mødtes med heftig Modsigelse. Han fulgte dog ikke denne Vej, men viede sig til Missionsarbeidet med sin hele Kraft; dog er ogsaa dette lidet bekendt; han stod som en ensom Rjempe paa Vagt ved Kyften; — sine Reiser i det Indre havde han kun foretaget for at se, om der ei skulde aabne sig Veie for ham til at bringe Evangeliet didhen, men da hine Egne var lukkede for ham, slog han sig tiltaals nede ved Strandbredden, ligesom for at pege paa den Vej, man maatte følge ved de senere, mere berømte Missionsforetagender. Den ene Medarbejder efter den anden forlod ham, saaledes Krapp og Erhardt, der søgte Arbejde andetsteds; Andre, der sendtes ham til Hjælp, vendte dels om paa Veien, dels maatte de reise hjem, syge af Feber, blot efter et Par Aars Ophold; atter Andre havde han maattet stede til Høive i Afrikas Jord, der har gjemt saa mange Missionsmænd til Opstandelsens store Morgen, da de skal træde frem og hofte Ronnen for sin Trostfab. Sit eget Varn og sin Hustru, som i 15 Aar trofast havde staaet ved hans Side, havde han seet gaa bort foran sig; — selv stod han alene tilbage. Det Missionssekskab, hvori han virkede, havde kaldt ham hjem, for at han skulde samle nye Kræfter; men dengang var han netop heftig syg og vilde hellere dø i Afrika, da han var bange for, at dersom ogsaa han forlod sin Vost, vilde man ganske opgive Arbeidet der. Senere vilde et andet Missionssekskab overtage Posten; men da det var bekendt for sine romersk-katholske Interessjer, vilde Nebmann ikke overlade

det sin Arbeidsmark. Saa forblev han ogsaa efterat han var bleven blind paa sit ene Øie, og holdt endnu ud, da han angrebes af en Stær paa det andet. I sin Tjener Isak Nyando havde han fundet en trofast Hjælper; af ham havde han lært Folkets Sprog, Wanika, og deres Levetsat. Han viste sig ogsaa hans Tillid værdig; han var bleven sin blinde Herres Fører, ja hans Anne; han fulgte ham hjem til Europa, hvor den gamle Stridsmand ikke heller fandt mange personlige Venner tilbage. Men da han stod for sit Selskabs Bestyrelse, var dog hans første Ord en ydmyg Tak for, at Gud havde været saa god mod ham. En Dienoperation i London gav ham Haab om at saa sit Syn igjen, men da han var kommen til sit Hjem i Württemberg viste det sig forgæves; Isak Nyando ledsagede ham ogsaa derhen og pleiede med Omhu sin lidende, men dog glade Herre. Paa en Missionsfest udbrod han: „Jeg føler Trang til offentlig at udtale min ydmyge Tak til Gud for al Hans Naade, og hvor taknemmelig jeg er mod Ham, fordi Han har ført mig sammen med denne Mand (Isak), hvis Dine jeg kan forlade mig paa, som om de var mine egne.“ Dog, ikke længe kunde han betjene sig af de Dine, da Isak maatte tilbage til Afrika; men Nebmann havde heller ikke længer Brug for dem, thi den 4de Oktbr. er han i Kornthal gaaen ind til sin Herres Glæde.

Disse to Mænd, Livingstone og Nebmann bør ikke glemmes, naar man i vore Dage ser de storartede Missionsforsøg, som er satte igang i det østlige og Indre af Afrika; thi middelbart eller umiddelbart kan de siges at have givet Anledningen dertil.

Det engelsk kirkelige Missionssekskab, i hvilket Nebmann arbejdede, havde ikke oprindeligt tænkt at optage Arbeidet

Mombas, men havde fra Egypten af trængt frem til Abyssinien, der havde holdt sig upaavirket af Islam, og som man i lang Tid havde seet paa som et fortrinligt Udgangspunkt for Missionen i Afrikas Indre; derhen var ogsaa mange Missionærer sendte; vi skal blot nævne den bekjendte Gobat og Dr. Krapp, men allesammen maatte de i 40-Aarene forlade Landet; de fleste fik nye Virkesfelter paa ganske andre Kanter, men en af dem, Dr. Krapp, kunde ikke glemme Afrika og slog sig endelig ned i Zanzibar, hvor han fandt en gunstig Modtagelse af Sultanen og fik en anbefalingsbrev af ham til hans Underaatter, hvori det hed, at de skulde være ham behjælpelige, da han vilde lære dem Gud at kjende. Han valgte til sin Stationsplads Den Mombas, der ligger i en af Afrikas bedste Havne paa Ostkysten. Her stødte Rebmann til ham i 1846; derfra flyttede de over paa Fastlandet og anlagde Kisulutini; dog skulde dette alt kun være Forposter, hvorfra de vilde trænge ind i Afrikas Hjerte; men Forsøget mislykkedes, og de maatte igjen gaa tilbage til Kysten; senere forsøgte en ny Medarbejder derpaa; men heller ikke han kunde holde sig i Indlandet og maatte tilslut meget ihjg forlade Missionsmarken; ja engang maatte Rebmann endog paa Grund af en roversk Stammes Overfald forlade Fastlandet og først efter et Par Aar, kunde han vende tilbage til sin gamle Post, hvor han da forblev, indtil endelig en ny Tid brød frem for denne Mission. Man kan sige, at han alene har holdt denne Mission oppe; thi uagtet han fik flere Medarbejdere, maatte de dog alle af forskellige Grunde, mest Sygdom, trække sig tilbage; han fik ogsaa nogle paa et Afskud i Bombay opdragne afrikanske Unglinger til sin Hjælp, og han modtog dem med Glædestaarer, de første,

han udgjød paa Missionsmarken, sagde han; men han maatte selv uddanne dem til sine Medarbejdere, og en Del af dem sendte han ogsaa tilbage til Indien, for at de skulde virke blandt sine derværende Landsmænd, Slaver nemlig, som af engelske Krigsflibe var fattede i Frihed og overførte til Indien. I 29 Aar havde han altsaa staaet der for det meste som en ensom Arbejder, og naar man nu vil spørge efter Frugten af saa megen Trost og Udholdenhed, da syntes den liden, mindre endog, end den har vist sig at være.

De forskellige Opdagelsesreisende, som besøgte Zanzibar for derfra at tiltræde sine besværlige Reiser til det Indre, har bedømt denne Mission meget strængt, og det ikke blot Modstandere af Missionen, men ogsaa af Mænd som Stanley, der udtaler sig gunstig om den saakaldte Universtiteternes Mission*) samt om de romersk-katholske Bestræbelser i Zanzibar og Omegn. Om Rebmann siger han saaledes: „Der gives endnu to andre Missionærer paa Afrikas Ostkyst, det engelsk-kirkelige Missionselskab og Methodist-Fritrivers i Mombas. Det første har holdt denne Station i mere end 30 Aar og har en Bistation i Rabhai, de hollandske**) Missionærer Krapp, Rebmann og Erhads Hjem. Men denne Mission har ikke høst den Fremgang, som saa lang Selvfornegtelse og Hengivelse i den fromme Tjeneste havde fortjent.“ — Stanley ser heri et Bevis for, at man i sin Missionsvirksomhed ikke maa indskrænke sig til at arbejde blot for Evangeliets Udbredelse, men at man maa søge ogsaa at gjøre Afrikanerne delagtige i en høiere Kultur. Og saa en

*) De engelske Universtiteter, Oxford og Cambridge, driver en betydelig Mission i disse Egne.
M. T. Neb.

**) Stanley kalder dem saaledes; de var Nyfærdige.
M. T. Neb.

anden, om hvem man maa antage, at han bedre end Stanley forstaaer at bedømme aandelige Ting, nemlig Sir Bartle Frere, har udtalt sig paa lignende Maade. Han besøgte en kort Tid før Stanley Mombas, og han lærte, siger han, i Nebmann at kjende en Mand, der besad det vægtagtigste Kjendskab til Afrika, var en lærd Missionær og ved sit hellige Liv havde vundet det bedste Rygte for Missionen og Kristendommen, men, fortsætter han, som det var at vente, havde han fundet mere Beundring end Efterfølgelse. Kun 8 Kristne gaves der i Kisulutini; Nebmann selv opgav Antallet af de omvendte til 20; det er just intet stort Antal efter 29 Aars Arbeide, saa det kunde

synes, som om de, der fandt hans Missionspraxis mindre heldig, havde Ret; — de beskyldte ham for at være for meget pietistisk. Men naar man vil se, hvad han virkelig har udrettet i al denne Tid, vil man finde, at hans Arbeide ikke har været bortkastet. — Først kan vi mærke os hans Sprogstudier; tre afrikanske Sprog har han lært, samlet Ordbøger og oversat Dele af Bibelen, — i Haab om, at de engang skulde komme til Nytte, og det Haab vil vise sig ikke at være ugrundet; thi det Missions-selskab, i hvis Tjeneste han arbeider, har overladt en Del af hans Værker til det stoffte Selskab, som virker ved Ngami-søen. (Forts.)

Skovduen.

(Fortælling af N. Fries.)

(Fortsættelse.)

Martin lurede blot paa en Anledning til at blive alene med Madmoderen for at meddele hende den udspedede Hemmelighed, og en saadan blev ham givet allerede den følgende Dag. Han skulde nemlig da stjyde Husmoderen til Staden, hvor hun skulde gjøre adskillige Indjjob.

Neppe et Kvarter havde de været paa Veien — thi han brændte efter at komme frem med, hvad han har i sit Indre — da han halvt vendte sig om mod sin Madmoder og, idet han løstede paa Huen, bad om Lov til at gratulere med den tilkommende Svigerdatter.

„Svigerdatter“, spurgte Husmoderen meget forundret, „er du ikke rigtig ædru saa tidlig paa Morgenens, eller hvad mener du med dette dumme Snaf?“

Martin var forberedt paa dette Spørgsmaal og svarede, at han kunde vel forstaa, hvorfor dette endnu ikke maatte være be-

kjendt blandt Folk; Bruden var jo saa ung og maatte desuden lære at faa fine Manerer for at passe til en saadan Brudgom. Guds og Guld havde hun vel ikke, men det behøvedes jo ikke heller; thi sød og vakker var hun desto mer, det maatte ethvert Mandfolk med Dine i Hovedet erkjende.

Det surrede som et Røvern-hjul rundt i den stolte Bondesønes Hoved; var Gutten drukken eller forrykt? Men han talte jo saa ordentligt, saa klart og tydeligt!

„Hvad er det, du egentlig mener, og hvad er det, du vil ud med?“ spurgte hun tilsidst, idet hun med et kraftigt Tag greb Martin i Skulderen og heftigt vendte ham om.

Martin sad ganske rolig, gav først sine brune Hæste et smeldende Kladst, saa de travede afsted, og beredtede derefter meget

langsomt, at han længe havde mærket, hvorledes Gretze bestræbte sig for at komme saa høit. Han havde i Begyndelsen selv haft sine Tanker henvendt paa hende og syntes, hun kunde passe for ham, men da hun nu var kommen saa op i Smørret, saa kunde han visseelig ikke fortænke hende i, at hun ikke brød sig om ham. Vedre en Bondegaard end en Husmandsstue, det kunde enhver begribe!

„Du lyver Martin, det er en nedrig Vagn!“ udraabte Madmoderen, og dog gif der en Fskulde over hendes Ryg; thi nogen kunde dog være sandt! Hun tænkte paa Spadserturen fra Kirken, som allerede havde gjort et ubehageligt Indtryk paa hende.

„Men, vedblev Martin, naar to unge Personer sidde sammen paa en vindfalden Træstamme i Stoven og holde hinanden i Haanden; naar Manden bliver blusfende rød og opflaumet, medens Pigen blegner, og de have noget meget vigtigt at sige hinanden, da pleier det være Spørgsmaal om noget andet og mere end bare Venstabs. Jeg ved det altsammen af Erfaring. Og naar det nu oveniføjet er den „unge Herre“, som gjør saaledes med sin Moders Kottepige, saa turde han nok vide, hvad Hensigt han har hermed, og hvad det er, han vil.“

Med disse Ord vendte han sig om, saa sin Madmoder fast i Dinene og tilføiede:

„At dette er Sandhed, kan jeg med Ed bevidne; thi jeg saa det igaar med mine egne Dine.“

Den stolte Bondedone var næsten tiltetgjort sunket tilbage paa Vognsædet og ytrede ikke et Ord. At indlade sig videre med Tjenestredrenge om dette Emne, faldt hende ikke ind. Hun var knapt sine Sandser mægtig, hendes stavelige Søn, hendes Stolthed, hendes Dinnes Lyft! Han, som var saa feilfri,

som stod saa høit, at ingen kunde sættes ved Siden af ham; han, for hvem den rigeste Bondedpige i hele Landsbyen paa langt nær ikke var god nok, og som hun for at slippe at give ham bort helst ønskede, ideturindste indtil videre, skulde forblive ugift; han, hendes elskede Hermand, havde nu forgæbet sig i en fattig Husmandsdatter, som Jngenting var, aldeles Jngenting, og Jngenting havde, nei aldeles Jngenting! Hvorledes mon den Tøite havde begyndt med at lokke ham til sig? En saadan Hylserke, som skulde paa, at hun vilde gaa i Kirke! Den forbitrede Moder pressede sine Læber og tænkte, at den Forbrydelse skulde Pigen komme til at undgiælde for; hun skulde læse Loven for hende saaledes, at hun kom til at minde det i al sin Tid, og derefter skulde hun tjøre hende ud af Huset; ikke en Dag længer skulde hun saa standse der.

Ligesom Tilfældet er med tusinde andre forblindede Modre, naar den Begivenhed indtræffer, at deres Sønner vælge sig en Hustru efter deres egen Smag, faldt det denne Moder ikke et Dieblif ind, at hendes Søn kunde have taget det første Skridt. Nei, naturligtvis var Pigen en listig Forføreriske, en fin Bedrageriske, som havde udfastet det Garn eller udlagt den Snare, i hvilken hendes stavelige Barn sad fast, men af hvilken hun med sin moderlige Haand nu vilde udfri ham.

Da Sønnen ved Moderens Tilbagekomst mødte hende paa Trappen og løftede hende paa sine stærke Arme ud af Vognen, saa han imidlertid slet ikke ud som et „stavelige Barn“, der i Eghed med en liden lettroende Fugl skulde lade sig fange i den første, den bedste udstillede Snare; men han saa heller ikke ud, som han havde Lyft til at lade nogen give sig Raad i Hjertets Anliggender. Den

Fasthed og Sikkerhed, som røbede sig i enhver af hans Bevægelser og i hans Gang, tilligemed hans alvorlige, aabne Ansigt, hans klare Blik — alt gav tydeligt tilkjende : „Jeg ved, hvad jeg i dette Tilfælde vil, og hvad jeg vil, det er ret og godt.“

Tiltrøds for sin kraftige Karakter sølte Moderen den eiendommelige Magt, som laa i Sønnens Personlighed, og hun maatte bøie sig for samme, enten hun vilde eller ei. Hun havde ofte hørt, hvor alvorligt og strengt han ytrede sig om Bondesønners Giftermaal, naar de mindre giftede sig med Pigen selv end med hendes Gaard og Gods. Hvor mange Tøndeland Pigen eiede, det var i Almindelighed Hovedsagen, derefter fulgte hun selv med paa Kjøbet, ligegyldigt om hun var halt eller stæv, skjeloiet eller pufkelrøgget, og om hun regjeredes af Gjerlighedens og Forsængelighedens Mand. Saadanne Hustruere vilde han betakke sig for ; heller vilde han være ugift !

Hadde Moderen ved saadanne Veiligheder sagt :

„Na, jeg skal nok søge en Pige ud til dig, min Gut, som falder i din Smag“, saa havde hun faaet til Svar :

„Nei, Mor, lad det være, i saadanne Ting er det bedst at raade selv, og jeg har ikke ifinde at gjøre saaledes, at du faar Skam af mig.“

Men nu havde hun dog Skam af ham, det var efter hendes Anstuelser ubestrideligt. Saaledes kunde det alligevel ikke faa Lov til at forblive. Men hvad var der at gjøre ? Skulde hun tale med sin Mand eller først med sin Søn ? Men Manden havde ikke stort at sige i Hjemmet, kunde hun derfor ikke selv faa rede paa Sagen, kunde han det visstelig endnu mindre. Hun fandt det derfor bedst, at hun selv forsøgte at op-
søve denne Affære, og flere Gange i

Dagens Lov forsøgte hun at faa tale med Herman. Et usædvanligt Udtryk i dens Blik, naar hun henvendte sig til ham, bragte dog altid Ordet til at dø paa hendes Læber.

Men omsider maatte hun dog bringe Sagen paa Bane. Den tredje Dag efterat Grethe var gaaet hjem, altsaa den samme Dag hun ventedes tilbage, sad Moder og Søn tidlig om Morgenen alene sammen ved Frokostbordet. Forsnævnte skjænfede Kaffe til Sønnen og rakte ham Sukker og Fløde, hvorefter hun vilde begynde at spise, da Herman selv uvilkaarlig hjalp hende at bryde løs med, hvad hun saalænge havde baaret paa.

Det var den Dag et rigtigt Høstveir, saaledes som det sædvanligt er i November ; en rasende Nordvestvind blæste ; tunge, mørke Skyer hang truende paa Himmelhøvelingen, og Regnet syntes snart at ville styrte ned.

„Det er slemt Veir idag“, begyndte Herman, „og hvorledes skal den stakkels Pige kunne gaa den lange Vej ; har du noget imod, Mor, om jeg sender den lille Bogn efter hende ? Jeg er bange for, at du ellers ikke faar hende hid idag !“

Da brød det løs — ligesom en længe tilbageholdt Storm med Bønner og Taa-
rer, med Advarsler og Trudsler. Hendes eneste Søn, Arving til Gaarden og — en fattig Tjenestepige ! Dette maatte jo blive hendes Død !

Herman saa først ræget overrasket op. Dog snart forstod han, at nogen af Tjenestefolkene maatte have seet ham sammen med Pigen i Skoven ; hvem dette havde været, var ham ganske det samme, og i det Hele taget sølte han sig ganske tilfreds med ikke længere at have nogen Hemmelighed for sin Moder. Han lod hende uforstyrret tale ud, derefter reiste han sig og sagde med dyb Bevægelse :

„Jeg har ikke draget nogen Skam over

dig, Moder, og kommer med Guds Hjælp heller aldrig til at gjøre det. Tro ikke, at jeg nogenfinde gifter mig uden din Betsignelse, men vel kan det hændes, at jeg kommer til at vandre Livet igjennem alene; dette maa du vel betænke!”

Med disse Ord forlod han Bærelset og gik ud til sit Arbeide. Men Moderen vred i rastløs Fortvilelse sine Hænder.

Beiret blev i Løbet af Dagen bedre, og henimod Aften traadte Grethe hurtig og velbeholden ind paa Gaarden. I Hjemmet var Tilstanden bedre, end hun havde ventet; Moderen var vistnok sengeliggende, men Lægen gav godt Haab om hendes Helbredelse. En venlig Nabo-kone havde taget sig af Husholdningen og Tilsynet med Børnene.

Gretthes Besøg havde været en sand Bedrøvelsel for den Syge, og Glæden over den elskede Datters Nærværelse havde synlig gjort hende meget godt. Grethe var ikke ledig under sit Ophold i Hjemmet, hun havde vasket og skuret, stoppet og lappet, og bragt i Orden alt det, som under Moderens Sygdom var kommet i Ulav. Enhver Time fra den tidlige Morgenstund til den sildige Aften havde hun anvendt godt; de tre Dage forekom hende under al denne for hendes Hjem saa velgjørende Virksomhed som de var sløiet bort med Binger. Hvor inderlig gjerne hun endnu en Tid vilde have døret hjemme, og hvor gjerne end Forældrene og alle hendes Sødsfende vilde beholdt hende lidt længer, saa var de dog alle enige deri, at hun paa den fastsatte Tid atter maatte indfinde sig i sin Tjeneste.

Gretthes Madmoder sølte Blodet voldsomt soulme i sine Aarer, da den Pige, som havde stjaalet Sonnens Hjerte, atter kom hende for Dinene. Dog sagde hun intet den første Aften; hun sølte, at hun

maatte herolige sit oprørte Sind for at kunne udfinde de mest anvendelige og dræbende Ord. Grethe undrede sig blot over, at Madmoderen mod Sædvane lod sig saa lidet se i Kjøkken og Kjølder.

Den unge Piges Hjerte var tungt, og mange urolige, bekymrede Tankter sløi igjennem hendes Sjæl. Det var, som om hun havde en bløt Vægt at bære, og Arbeidet vilde ikke gaa fra Haanden saaledes som tilforn. At hun ikke kunde blive længer i dette Hus, sølte hun nu klart og tydeligt; men det forekom hende haardt at være nødt til allerede efter et Aars Forløb at forlade sin Tjeneste, og for at undgaa dette, skulde hun gjerne — dersom blot ikke dette Eine var — underkaste sig hvilkensomhelst Møie og Besværlighed, ja sin Madmoders Strengthed og alle Beshynderligheder.

Efter en alvorlig Selvsprøvelse sølte hun sig vistnok uden Skyld for Guds Ansigt, men dette kunde ikke hindre Menneskene fra at dadle hende, det vidste hun kun altfor godt. At, hvor gjerne vilde hun have aabnet sit bekymrede Hjerte for den kjære Moder og derved faaet Raad og Trøst af hende, men denne var altfor meget angrebet og svag af Sygdommen til at kunne taale en saadan Sindsbevægelse. Og dog — gjennem alt dette Mørke brød en Solstraale frem, saa lys og varm, at hun maatte lægge Haanden paa Hjertet; thi det var, som om dets urolige Slag vilde betage hende Aandedrættet; han havde jo sagt: „jeg har dig kjær, saa kjær,“ og Grethe spurgt sig selv, om dette vel kunde være muligt; dette var i hendes Tanker et stort, et ubegribeligt Vidunder, og det forekom hende, som om enhver Blomsterknop i hendes indre Liv paa engang vilde sprænge sin Omfatning og udfolde sig med Duft og Farver. Taarer glindsede i hendes

vafre Dine under Indfyldelsen af disse Følelser, og et lykkeligt Smil legte saa straalende, saa fuldt af Seier og Glæde rundt hendes Mund. „Ja, hun følte det i sin Sjæl netop saaledes, som han havde sagt, et glad Mod til at fordrage alt, taale og overvinde alt.“

Men hvor snart sankede atter hendes Hoved sig! Grethe var nu som den lille Fugl, med hvem man ofte sammenlignede hende, og ved hvis Navn man pleiede at kalde hende, den lille Skovdue, naar den stikker Hovedet under Vingerne for at beskytte sig mod Regn og Storm.

Med Herman havde hun efter sin Tilbagekomst ikke vekslet et Ord, men han havde hjulpet hende med et Blik, som trængte ind i hendes Hjerte, ja i Hjertets allerinderste Dyb; det havde sagt hende mer end tusinde Ord og gennemstrømmet hende med et Overmaal af Kjærlighed og Liv! Hvorledes skulde hun kunne udholde, maasse meget snart, at savne en saadan Hjælper eller saadanne Blikke, og dog — hun maatte vel finde sig deri!

Herman og Martin var den følgende Morgen gaaet ud for at istandsætte det Gaarden tilhørende Veistykke, som den langvarige Høstregn havde bestadiget, og Husbonden selv var ogsaa gaaet ud. Gjengjældelsens Time var kommen.

Grethe var ivrig beskæftiget med at kjerne Smør; hun sparede ikke sine Kræfter under dette tunge, trættende Arbejde, og hendes Kinder glødede af Anstrengelse. Ved den første Abning af Rjænnen viste smaa Frostorn sig, og da Grethe hørte Madmoderen gaa ud af sit Værelse, raabte hun hende glad den Underretning imøde, at hun havde faaet Smør, at dette Arbejde saaledes snart var færdigt, saa at et nyt kunde paabegyndes.

Men hvor forferdet blev hun, da hun ved den haarde Tone i Madmoderens

Stemme opløstede sine Dine og saa den brede ophidsede Kvinde i Ansigtet. Kun en eneste Gang tilforn havde hun seet dette flammende Udtryk i hendes Blik, og det var da en Husmandskone havde stjaalet noget Lin fra hende.

Den unge Pige boiede sin slanke Skikkelse, lig en spød Birkestamme, naar Stormen griber og ryster den.

„Dette havde jeg ikke troet om dig“, begyndte Madmoderen, og hendes Stemme skjælvde af Bredde; „jeg har vistnok haat mange letsindige Piger før, som har haat sine Garn ude efter Drengene, og for at forhindre dette Uvæsen har jeg ladet Jerngitter sætte foran Vinduet i Pigekammeret; men ingen har dog været saa djærv og uforskammet at kaste sine Dine paa Sønnen i Huset. Og hvad tænker du egentlig din Tøite; hvad tror du Følgen bliver? Jeg har været fornøiet med dig; thi arbejde, det kan du, og derfor har du ogsaa faaet mere Frihed, end jeg før har givet nogen anden. Jeg har jo hveranden Søndag givet slip paa dig hele Formiddagen; men nu ser man nok, hvorfor du har villet gaa i Kirke. Du har stødt din Lykke fra dig; thi jeg havde tænkt at fæste dig paa endnu et helt Aar og forøge din Løn med ti Alen Lærred, men nu er der ikke mere Spørgsmaal om saadant. Jeg burde jage dig bort paa Diebliffet, dersom jeg ikke syntes Synd paa dig, og ikke stoledes saa ganske paa min Son. Men han vil nok vogte sig, snart komme til Sands og Samling igjen og indse sin Daarstab. Til første Mai søger du dig en anden Tjeneste!“

Skjælvende støttede Grethe sig mod Bordet; med Haanden omfattede hun kræmpagt Rjænnen, hvormed hun nylig havde været beskæftiget; Ansigtet var dødblegt.

Da Husmoderen havde endt sin Tale,

bøiede hun Hovedet ligesom til Bisald og sagde med neppe hørlig Stemme :

„Jeg gaar strax“, og derpaa forsvandt hun i sit Kammer.

Madmoderen saa forundret efter hende og mumlede mellem Tænderne, at hun dog var et mærkværdigt Menneske og ulig alle andre, hun havde seet ; ingen Benægtelse, intet Svar, blot Anger og ydmyg Lydigheid ! Hun undrede sig over, hvorledes det vilde gaa videre, men skyndte sig imidlertid hen til Smørtjernen ; thi det var paa høi Tid at gjøre Smørret færdigt.

Efter et Kvarters Forløb kom Grethe atter ud i Kjøkkenet, ganske færdig til at gaa, hørende den lille Bylt, der indeholdt hendes Klæder, under Armen ; hun talte ydmygt for det Gode, hun havde nydt der i Huset, og vilde derefter afsted.

Madmoderen var i øiensynlig Forlegenheid. Dels gennemførte der hende en Følelse af, at hun havde været uretfærdig, dels fløi den Tante gennem hendes Hoved, at det vilde blive meget vanskeligt saaledes over Hals og Hoved i urette Tid at faa en anden Pige igjen, ikke at tale om nogen, der tilnærmelsesvis kunde erstatte Grethe. Hun vilde derfor ikke vide noget af, at hun gik strax.

Men ved dette Forlangende drog en flammende Rødme sig over den unge Piges Ansigt, og hun erklærede, at ingen Magt i Verden skulde endog for en ene-

ste Time længer kunne holde hende fast der i Huset. Fattig var hun og ringe, men hendes Vre — hendes eneste Eiendom — havde hun ikke ifinde at lade sig berøve af nogen.

Efter at have sagt disse Ord forsvandt hun ud gjennem Døren, foriaden Husmoderen kunde fatte sig efter sin Forundring.

Denne Morgen mislykkedes Smørtilvirkningen for den flinke Husmoder. Smørret var blevet altfor salt.

Bleg og alvorlig vandrede den for-drevne unge Pige sin Vej fremad. Da hun var kommen til den Sten, som nogle Dage tidligere var bleven hende et Behæftel, satte hun sig ned ; hun behøvede at hvile ud. Hænderne sank ligesom magtstjaalne ned i hendes Skjød, og Vinene stirrede stivt paa et eneste Punkt. Hun følte sig saa trostesløs, saa dybt bedrøvet. Allermest nedtyngede den Skam hende, at hun skulde komme som En, der er jaget ud af Tjenesten, atter hjem til sine fattige Forældre. Den syge Moder kunde jo dø af Sorg derover.

Grethe saa henimod Skovranden mod det Sted, hvor Hermans høie, kraftige Skikkelse, sendende et Fjævel efter hende, var forsvunden mellem Træerne. Egesom klagende strakte hun Armene mod Himlen, bedækkede derefter Vinene med sine Hænder og hulkede fortvivlet :

„Hvorfor gjorde du mig dette ?“

(Mere.)

Solpletternes Forhold til nogle meteorologiske Phænomener.

(Anmeldelse af Dr. F. G. Hahns Bert „Ueber die Beziehungen der Sonnenfleckenperiode zu meteorologischer Erscheinungen“ i Tidsskriftet „Naturen“.)

En af de mærkeligste og interessanteste astronomiske Opdagelser i dette Aarhundrede er sikkert Konstateringen af den Kjendsgjerning, at Solpletternes Høj-

pighed er underkastet bestemte Love og følger visse Perioder. Det var Schwabe i Dessau, der 1843 i „Astronomische Nachrichten“ meddelte det interessante

Resultat af sine i 17 Aar fortsatte regelmæssige Jagttagelser, at Solpletternes Hyppighed er underkastet en Periode af omtrent 10 Aar, i hvilket Tidsrum Pletternes Antal væger fra et Minimum til et Maximum og atter synker ned til et Minimum. I omtrent en halv Snes Aar blev denne Opdagelse dels ignoreret, dels bestridt, indtil Wolf, dengang i Bern, nu i Zürich, begyndte sine Undersøgelser over denne Gjenstand, Undersøgelser, som han med rastløs Iver har fortsat til denne Dag. Ved at benytte sig af tidligere Aarhundreders Observationer, lykkedes det ham at bestemme Periodens gennemsnitlige Varighed til 11 og et niende Dels Aar. De i dette Aarhundrede indtrufne Maxima fandt paa Aarene 1804, 1816, 1830, 1837, 1848, 1860 og 1871, hvorimod Minima indtraf i Aarene 1811, 1823, 1834, 1844, 1856 og 1867. Periodens Længde kan være indtil 2 Aar længere eller kortere end Gjemmensnitvarigheden. Et Maximum følger gjennemsnitlig $4\frac{1}{2}$ Aar efter et Minimum, hvorimod der hængaar $6\frac{1}{2}$ Aar fra et Maximum til det paafølgende Minimum: Pletternes Antal forøges altsaa hurtigere, end det aftager. Endelig fremgaar af Wolfs Undersøgelser, at der eksisterer en større Periode, der omfatter 5—6 af de mindre, men hvis Længde endnu ikke er definitivt bestemt. — I Aaret 1852 fandt næsten samtidigt og uafhængigt af hverandre Sabine, Gautier og Wolf, at Solpletperioden falder sammen med Perioden for Magnetnaalens Svingninger. Ophænger man en horisontal Magnetnaal saaledes, at man kan iagttage selv de mindste Forandringer i dens Stilling, saa bemærker man, at den ikke forholder sig rolig, men udfører regelmæssige daglige og aarlige Svingninger. Disse Svingningers Størrelse er ikke konstant, men underkastet en Pe-

riode, der ligesom Solpletterne har en Varighed af 11 og en Niendedel Aar. Men det er ikke alene i Længde, at begge Perioder stemmer sammen; ogsaa begges Maxima og Minima indtræffer til samme Tider; ja selv Forstyrrelser i Solpletserioden giver sig tilkjende i lignende Uregelmæssigheder i Magnetnaalens Gang. Wolf har endogsaa kunnet konstruere Formler, efter hvilke man, naar Antallet af Solpletter er givet for et bestemt Aar, kan beregne Størrelsen af Magnetnaalens Svingninger i samme Aar. — Senere paaviste Friß i Zürich, at ogsaa Hyppigheden af Nordlys stemmer fuldstændig overens med Solpletperioden; for begge Fænomener falder Maxima og Minima sammen. — Da Solen for Jorden er Hovedkilden til Lys og Varme, ligger den Tanke nær, at de Forandringer, der foregaa paa Solen, ogsaa maa indvirke paa den Lys- og Varmemængde, som den sender Jorden, og at altsaa de meteorologiske Forhold maa vise en vis Afhængighed af Solpletperioden. I de senere Aar er der derfor ogsaa anstillet talrige Undersøgelser i denne Retning, og det er disses Resultat, som fremstilles og behandles i det ovennævnte Skrift, af hvilket vi her skal give et sammentrængt Uddrag. — Temperaturforhold. Allerede W. Herschel søgte 1801 at godtgjøre, hvorvidt Solpletterne havde nogen Indflydelse paa Atmosfærens Varmeforhold. Da der ikke stod fleraarige Varmeagttagelser til hans Raadighed, sammenlignede han Solpletternes Antal med Kornpriserne, idet han sluttede som saa: jo mere Varme, jo mere Korn, og jo mere Korn, jo billigere Korn. Men selvfølgelig førte denne Undersøgelse ikke til noget Resultat. Omtrent et halvt Aarhundrede senere (1846) beskæftigede den schweitsiske Naturforsker Gautier sig med

Spørgsmaalet. Ved at undersøge Temperaturiagttagelser fra et stort Antal europæiske og amerikanske Stationer, kom han til den Slutning, at de paa Solpletter fattige Aar var de varmeste. Til det samme Resultat kom Fritsch i Wien 1853, medens Wolf ved at benytte Berlineragttagelser fra Aarene 1760—1847 rigtignok fandt det samme for dette Aarhundredes Vedkommede, hvorimod det modsatte syntes at resultere af Jagttagelserne fra Slutningen af forrige Aarhundrede. I Aaret 1871 foretog den engelske Naturforsker Stone en Undersøgelse af nogle mangeaarige Jagttagelser fra det gode Haabs Forbjerg; ogsaa han fandt, at de paa Solpletter fattige Aar vare de varmeste, samt antydede, at Vendepunkterne for Temperaturen ialmindelig indtraf noget før Solpletternes Maxima eller Minima. Resultatet af alle disse Undersøgelser var dog endnu temmelig usikkert, frembød endel Modsigelser og blev derfor tildels modtaget med Mistro. Da offentliggjorde W. Köppen i Wien 1873 en Afhandling „Ueber mehrjährige Perioden der Witterung“, som bragte Spørgsmaalet sin Løsning betydeligt nærmere. Köpper havde samlet Jagttagelsesrækker fra alle Zoner og beregnede heraf de enkelte Aars positive og negative Afvigelse fra Normaltemperaturen, først for mindre Omraader og dernæst for hele Zoner. Hans Hovedresultater vare følgende: Temperaturen's Maxima og Minima indtræffer ikke samtidigt paa hele Jorden, men først i Troperne og forsinkes sig derfra til begge Sider i Forhold til Solpletterperiodens Gang, saa at den periodiske Temperaturvejel næsten forsvinder i den kolde Zone. Vendepunkterne for Temperaturen's Gang indtræffer heller ikke under Troperne samtidigt med Vendepunkterne for Solpletternes Antal, men som oftest

noget tidligere. Fra 1816 til Nutiden harmonerer begge Fænomeners Gang saa fuldstændigt, at der ikke kan være Tale om nogen Tilfældighed. Köppen's Undersøgelser udstrakte sig kun til Middelloarmen for hele Aar; Hahn, Forfatteren af det foreliggende Arbejde, har søgt at bidrage til Spørgsmaalets Løsning ved ogsaa at drage Vinterens og Sommerens Middelterperatur med ind i Undersøgelsen og derved i Hovedsagen fundet de tidligere Forskeres Resultater bekræftede. — Luftstrømninger. For nogle Aar siden gjorde Meldrum, Direktør for Observatoriet paa Den Mauritus, opmærksom paa, at det aarlige Antal af Hvirvelstørme (Cycloner) i det indiske Hav syntes at være underkastet en fleraarig Periode, og at denne Periode havde Tilhæng med Solpletternes. Dette bevirkede, at man begyndte at undersøge Hvirvelstørme i andre Havomraader med Hensyn til deres Antal i de enkelte Aar, hvorved Meldrums Antagelse viste sig mere og mere bekræftet, og det fundne Resultat kan i Korthed udtales saaledes: I de Aar, i hvilke der er mange Solpletter, er Antallet af de i Kina, det indiske Hav og Vestindien forekommende Hvirvelstørme størst og deres Intensitet tillige betydeligst. I de sidste Aar har man ogsaa underkastet den tempererede Zones tilhyneladende saa regellose Windforhold en Undersøgelse, og der er ogsaa her fremkommet interessante Kjendsgjerninger, om man end maa vente det meste af Fremtiden. De Resultater, hvortil man er kommen, er kortelig følgende: Undersøgelsen af en hollandsk Jagttagelsesrække over Vindretningen viste, at nordlige Vinde under et Solpletmaximum iagttages mindre hyppigt end ved Minimum. Endvidere har v. Freeden gjort opmærksom paa, at af 829 Størme, der bleve iagttagne af Dampskibe paa deres

Fart over det nordatlantiske Hav, faldt de, ved hvilke sydlige Binde var fremherskende, i de paa Pletter rige Aar, hvorimod Storme med nordlige Binde var hyppigst under Pletternes Minimum. — Skyforhold. Undersøgelser over Skyforhold overhovedet har ikke ført til noget tilfredsstillende Resultat; dog synes det, som om Maximumsaarene er ledsagede af mere overstede Dage end Minimumsaarene. Derimod har Klein i Köln for de saakaldte Fjer- eller Cirrus-skyers Vedkommende med temmelig Sikkerhed paavist, at deres Hyppighed følger Solpletternes Gang, saaledes at de ere talrigt i Maximumsaarene. Disse Fjerster ordne sig undertiden under Indflydelse af Jordmagnetismen i lange, smale Striber, der strække sig over Himlen fra Horizont til Horizont parallele med den magnetiske Meridian; disse saakaldte „Polarstriber“ staa utvivlsomt i nær Forbindelse med Nordlysset, og Wøber i Bedeloh har paavist, at deres Høppighed ligesom Nordlyssets er størst ved Svendøgnstidene; ogsaa de synes tillige at slutte sig til den 11aarige Solpletperiode. — Sol- og Maaneringe, Bisole. Tromholt i Bergen har paavist, at de under Navn af Ringe om Solen og Maanen, Bisole, Bimaaner etc. behjendte optiske Fænomener i Atmosfæren ligeledes staa i Forbindelse med Solpletternes og Nordlyssets Periode, saaledes at disse Fænomeners Maxima og Minima falder sammen. Det samme Resultat fremgaar af en senere undersøgt Sagttagelsesrække fra Dresden fra 1856

—67. Endvidere har Tromholt konstateret, at ogsaa Nordlyssets aarlige Periode følges af disse Fænomener. — Hagl. Frijs blev af den Kjendsgjerning, at det paa Solpletter rige Aar 1870 medførte talrige Tilfælde af Haglveir paa Steder, hvor dette Fænomen ellers var sjældent, bragt til at undersøge denne Sag nærmere, og sjønt der behøves endnu mange Sagttagelser for at stille Resultatet udenfor al Tvivl, synes det dog at fremgaa, at der virkelig eksisterer en Forbindelse mellem Haglveir og Solpletter. — Regnmængde. Dennes Sammenhæng med Solpletperioden er bleven undersøgt af Meldrum, Felinek og Wolf, der udtaler sig for et større Nedslag i Maximumsaarene, og ogsaa andre Undersøgelser tyde paa det samme. — Endnu adskillige andre Ting, som Lufttrykkets, Søens og Flodens Vandstand, Jøklernes Vandringer, Græshoppeplærmere, Lørdensveir osv. har man søgt at drage ind under disse Undersøgelser; dog ere Resultaterne endnu for svage til, at der kan udtales noget Bestemt i saa Henseende, hvorfor vi heller ikke skal følge Forfatteren i hans udførlige Behandling af disse Fænomener. — Spørger man om Grunden til denne mærkelige Overensstemmelse mellem saa forskelligeartede — baade telluriske og kosmiske — Fænomener, da kan der paa vort nuværende Standpunkt ikke gives noget Svar paa dette Spørgsmaal; de Formodninger, der har været fremsat i saa Henseende, har vist sig at være ugrundede, og det var en snu Opgave for en kommende Tids Forsker at løse denne Gaade.

Af Kronikens Gjenmæle.

(Af N. F. S. Grundtvig.)

Der ligge de, alle de tusinde Gange | sjunkne i Jorden, i Havet, i Jlden; Afse
Tusinder; rørige og levende have de væ- | og Stov det er de vordne, de Kjæmper i
ret som vi, men kolde og stive ere de | Pantser og Plade, de Konger og Hof-

mænd i Purpur og Silke, de Mæer saa væne i Zobel og Maar; de klogtige Mænd, som udspøidede Stjernernes Bei og Tankernes Kredse; de have herstet og kjæmpet, glimret og grublet, men nu er det ude; tomt er Grublerens Dødningshoved ligesom hans, der kun havde Tante til Faaret og Blougen, han fulgte, til Brødet, han aad med Suk eller Lat-ter; tause ere de Læber hvis Sang, stive ere de Fingre, hvis Greb udi Strængen fortryllede Hver, saavel som deres, der vandrede lamme og stumme her paa Jor-den. Her gange vi, men hvad enten vi stoltelig løfte vort Hoved, eller vi krumme henskride saa sagte, — Graven er Maalet, det naar os, om vi ogsaa slygte, og vi skulle worde til Jøde og Spot for Frænder af Krybet, som Joden uvidende knuser, eller dog smuldre, worde til Støv eller Aske; ja det er os ei giøet at udgrunde Timen og Stundten, naar vi skal stivne og blegne; Rosen paa Kind, som i Lund, kan visne, mens Solen gaar rundt; Blodet kan hastelig isne i Vaar og ved Midsummers Tid. Bange ere

da Menneskets Vilkaar, og hvem kunde undres derover, om den alvorlige Mand sad med hængende Hoved paa Fædrenes Grave, medens den lystige Flok bandt sig en Krands af de slygtige Blomster, ubekymret, hvad enten den smykkede sig til Grav eller Høitid. Ei er det heller at undres over, om en Anden satte sig ned for i Manden at beskue de Hensov-nes Færd, at forlyste sit Die med Bil-ledet af det Forsvundne; om han beov-gedes til at udsolde det bradt i de skim-nende Farver og paa Pergamentet; om han prøvede paa at udstrække sit Liv i en Drøm igjennem hensarne Sætter; om han prøvede ivrig at stufte sig med den Tanke, at Dødnings leve, den Stund-deres Navne ihufomræes, at Kroniken fravrister Døden dog Halvdelen af No-vet. Det er intet Under, fordi der i Støvet vidunderlig gjemtes en Længsel, en Uttraa til Liv, som kun saar Lid til at vaagne paa Jorden, som, naar den vaagner, ikke kan hvile, før den har vir-ket et Slør over Graven, eller og lavet sig Vinger til Flugt høit eller vidt, saa Grændsen forsvinder.

Blandinger. — Nyt og Gammelt.

Førelbre og Born i Kina. I de høiere Selskabskredse er det sædvanligt, at Manden en hel Maaned efter et Barns Fødsel ikke taler med Hustruen. Efter Maanedens Forløb begiver Manden sig i Selskab med en af sin Hustrus Tjeneste-STEPIGER til et Tempel for at takke Gu-derne for, at han er bleven Far. Paa samme Tid gives Barnet Navn. Dets Hoved rages da for første Gang, og dette foretages under stor Høiidelighed. Jo ældre Barbereren er, des heldigere menes det at være for Barnet. Efterat Haaret

er afraget, indlagt i Papir og gjennt som et Klenodie, tilsonffes Barnet et langt Liv. Dagen efter gjør Barnet sit første Besøg hos sin Bedstefader eller Bedstemoder. Den Gamle skjenker da Barnet 4 Høns, 4 Løg, 2 Kaaalhoveder, 1 Stykke Suffer-rør og Ris. Alt dette skal betyde, at Barnet maa saa let for at fatte, blive en stor Lærd og vore fort. Hustruen saar først 100 Dage efter Medkomsten gaa ud, og det første Besøg gjør hun da med sit Barn i et Tempel.

I Kina gives der ingen Lov, som ind-

Krænker Forældrenes Magt over Børnene. Børnene kan endog sælges, og ofte overleveres de til Fordringshavere, som haandsaaet Pant; ofte sælge de sig ogsaa selv for at skaffe Forældrene Penge. Kineserne holde strengt paa Sætningen: „Hvo, som sparer sit Ris, hader sin Søn, men den, som elsker ham, tugter ham tidligt.“ Dør Barnet af denne Behandling, drages Forældrene ikke til Ansvar derfor. Inden de lavere Klasser hænder det ikke sjelden, at nyfødte Bugebørn tages af dage; Forældre undskyldte sig med sin Fattigdom og trøste sig med, at det er bedre at dræbe det spæde Bæsen end senere at nodes til at sælge hende til Slavinde eller noget endnu værre. Kineserne vil, at Forældrene skal have uindskrænket Magt over Børnene.

Den sværeste Forbrydelse, som kan begaaes i Kina, er Forældremord. Det hænder yderst sjelden — Kineseren hædret sin Fader og Moder over alt andet, ingen Dyd er saa udpræget hos ham som denne. Forældremord straffes med en grusom, langsom Død. Forbryderens første Skolelærer halskugges. Hans Forfædres Ben opgraves og kastes bort. Stundom halskugges Børn, som har slaet sine Forældre uden at de ere døde deraf. Da Keiseren i 1865 erfor, at en Mand ved sin Hustrues Hjælp havde pidstet sin Moder, bød han, at den stærkeste Straf skulde anvendes. Parret dræbtes langsomt med raffineret Grumhed, deres Legener brændtes, og Afsten strøedes for Binden. Forbryderens Brodre og mandlige Slegtninger hængtes. Deres Naboe, som havde undladt at anmeldte Forbrydelsen, fik 80 Vidsteflag hver og forbødes at opholde sig i den By, hvor de hidtil havde boet. Statthalderen fratoges sin Rang for en Tid. Den medskyldige Hustrues Mo-

der fik sit Ansigt tatoveret med en Indskrift, som forkyndte al Verden, at hun havde givet sin Datter en slet Opdragelse.

(Dannevirke.)

Exempel paa Sjens Kraft som Sprængningsmiddel. Hr. Realkstudent N. M. Bergh meddeler følgende i Hr. Kraftts Maanedskrift „Naturen“: „Omtrent 5 a 6 Mil fra Alesund ligger i Strandens Præstegjeld Dampskibsstoppestedet Slynghstad. Egeoverfor dette ligger paa den anden Side af Fjorden en Fjeldvæg, som fra en Høide af ca. 1500 Fod styrter sig lodret i Søen. Om denne Fjeldvæg har man følgende Fortælling.*)

For 200 Aar siden dannede Fjeldet, hvor Væggen nu staar, et langt ud i Fjorden stikkende Næs. Paa dette laa en liden Gaard kaldet Uren. Udenfor Næsset dreves om Vinteren, som paa saa mange af de vestlandske Fjorde, et rigt Sneiteppe. Men en Dag gik der en Sprække i Fjeldet; den blev imidlertid ikke videre paaagtet. I Februar Maaned 1717 indtraadte et stærkt Løveir. Sneen smeltede, og der dannedes paa Toppen af det omtalte Fjeld en Bæk, som brusende kastede sig ned i Fjeldsprækken. Men pludselig sprang Veiret om paa Nord, og stærk Kulde indtraadte. Følgen blev, at det Vand, som blev staaende i Fjeldsprækken, fros, og Natten mellem den 16de og 17de Februar hørte man et frygteligt Brag fra Fjeldet. Hvad var Aarsagen til dette Brag? Morgenen skulde bringe Opklaring paa Spørgsmaalet. Med Forbauselse saa man, da det gryede ad Dag, at Næsset var forspundet i Dybet. Sjens havde som en Rile sprængt Fjeldet, og et magtigt Parti af det var væltet ud i Fjorden.

*) Fjeldet har efter Begivenheden faaet Navnet „Ståsefjeldet“.

Men det Hele var ikke gaaet for sig uden Følger. En uhyre Vandmasse kastedes mod den lige over for omtrent 1 Fjerding fra Sprængningsstedet fjernede Strandbred. Denne Vandmasse kastede foruden en Jagt ogsaa en hel Del Gjenstande, som havde ligget paa Fjordens Bund, saa som rustne Ankre osv., op paa Kirkegaarden, som laa omtrent 50 Skridt fra Soen. Da Volgen gik tilbage, tog den Kirken og Baadnæsterne i en $\frac{1}{2}$ Mils Udstrækning med sig ud i de fraadende Volger. Der gik ved denne Veilighed 17 Mennekeliv tabt. Beboerne af Gaarden Uren begravedes med Fjeldets Masjer, og i Jagten laa to Mænd, som druknede i sine Koier. Mærkeligt nok syntes Fjordens Dyb ikke at være blevet formindsket, efterat Fjeldet var faldt ud; det er nemlig oerordenlig dybt endnu. Tilfsidt et lidt Træk af Almuens Forestilling i Naturhistorie, som staar i Forbindelse med denne Nedstyrning. Det delige Kveitefiske ophørte, da Fjeldet var faldt ud. Almuen antog da, at Fjeldets Masjer dækkede visse Kilder i Bunden hvis Vand skulde have været tiltrækkende for Fiske.

En Nytaarsbetragtning, der fortjener at anstilles i saa mangt et Hjem: En Arbejder i Gøteborg har meddelt Handelstidningen nedenstaaende Liniér, og Stykket har senere staaet at læse i flere svenske Aviser.

Jeg har aldrig været nogen egentlig Drifter; men af min Ugeafslønning, som for det meste har gaaet op til 9 a 10 Kr. pr. Uge, har jeg regelmæssig anvendt til Brændevin 1 Kr. for Ugen. For nogle Aar siden besluttede jeg mig til aldeles at ophøre dermed og istedet derfor ligesaa regelmæssig hver Uge at indsatte 1 Kr. i Sparebanken. Ved Arets Slutning viste det sig, at jeg havde indsat i Banken 50 Kr., og disse udtog jeg; men lod

Kenterne blive staaende. For disse 50 Kr. kjøbte jeg følgende Levnetsmidler og Klædningsstykker:

$\frac{1}{2}$ Ed. Poteter	Kr.	3.75
Rugmel for	"	2.25
Hvedemel for	"	0.75
Erter for	"	1.25
10 Pd. Kjød	"	2.50
4 Pd. Flest	"	2.00
2 Mk. Smør	"	1.00
4 Pd. Ost	"	1.50
Svagere Drikke for	"	0.90
Sirup for	"	0.30
Salt Natrel for	"	1.25
2 Stkr. saltet Lange	"	1.75
Staanste Rugbrød for	"	1.30
Kavringer for	"	0.25
Hvedebrød for	"	0.25
Pebermynte og Brystfucker til Bornene	"	0.35
2 Pd. Kaffe a 80 Dre	"	1.60
2 " Sukker a 40 Dre	"	0.80
2 Kdr. Olie	"	1.00
12 Al. Klædningsstøi til min Hustru	"	6.00
1 Par Snorestovler til do.	"	5.75
1 " Snoresto til mig selv	"	6.25
1 " Buxer	"	3.50
1 Bluse	"	1.50
1 Borneforklæde	"	0.50
1 Par Buxestæler til min Gut	"	0.50
2 Pd. Stearinlys	"	1.25

Sum Kr. 50.00

Om jeg lever 100 Aar, saa glemmer jeg aldrig den Glæde, som min Hustru og Born viste, da jeg kom hjem med de ovenfor specificerede Varer. Det var for min Hustru en virkelig Overraskelse, for det var hende uvidende, at jeg havde gjort denne Besparelse eller rettere sagt anvendt Pengene til Nytte.

At jeg meddeler dette har sin Grund i, at jeg har tænkt, at nogen af mine Kr-

Beidskammerater skulde ville følge mit Exempel. Jeg ved, at der blandt mine Kammerater findes dem, som drikker op indtil 4 a 5 Kr. af sin Ugeafslønning, og jeg har vist dem en Maade, hvorpaa de kan faa Valuta for sine Penge.

P. Svendsen.
Arbejder"
(R. A.)

Mindre Notitser. Et Egtepar i Missouri, som havde levet sammen i 49 Aar, kom op for Retten og forlangte

Stiksmisse. Dommeren negtede at foie dem deri og sagde: „Det er ikke ret saaledes at forstyrre et Guldbryllup.“

— En Avis noterer, at en Smedfer i Birmingham, England, nylig døde af Slæde. Han havde været uden Arbeide i 14 Maaneder, og da han nu havde erholdt Arbeide, kom han hjem overordentlig glad; men medens han stod og pafede sammen sine Redstaber, faldt han død om.

— Følge sidste Folketælling er Frankrigs Folkemængde 37,31,000.

Gaader og Opgaver.

No. 196 (Rorsf Rebus): rrrrrrrrl.

No. 97. (Engelsk): ssssssssse.

Oplosning paa Gaaderne i No. 6.

No. 193. Panamakanalen.

No. 194. In Genesis, 42d chapter, we find that the sons of Israel were twelve brethren. In Joshua vi:15, the Israelites compassed the walls of Jericho seven times; 12 multiplied by 7 equals 84. Boaz gave to Ruth six measures of barley (Ruth iii:15); 84 plus 6 equals 90. Haman had ten sons (Esther ix:14); 90 divided by 10 makes 9. Seven of each kind of clean beasts went into the ark (Genesis vii:2); 7 from 9 leaves 2. Fifty men went to look for Elijah: 50 multiplied by 2 equals 100. Joseph was thirty years old when he stood before Pharao (Genesis xli:46); 30 from 100 leaves 70. David had five stones in his pouch (1 Samuel xvii:40); 70 plus 5 equals 75. Bethany is stated as fifteen furlongs from Jerusalem (John xi:18); 15 from 75 leaves 60. Four anchors were cast from the ship when Paul was shipwrecked; 60 divided by 4 makes 15. Eight persons were saved in the ark (Genesis vii:13); 8 from 15 leaves 7 — the answer.

Indhold: Tre Uger i Telt. — Bjergmandsgutten. — Reichardt's Expedition i Nyholland. — En „Silkeprest paa Madagaskar. — Missionen ved de store afrikanske Jndsoer. — Skovduen. — Solpletternes Forhold til nogle meteorologiske Phenomener. — Af Kronikens Gjenmaele. — Blandinger. — Gaader og Opgaver.

E. MATHER
JUSTICE OF THE PEACE,
NOTARY PUBLIC and COLLECTING AGENT.

Office over Spencers Harness Store - DECORAH, IOWA.

C. R. WILLETT.
N. WILLET.

ESTABLISHED
A. D. 1857.

Willett & Willett,

ATTORNEY'S AT LAW,
DECORAH, — — — — — IOWA.

DAN. NOBLE,
SADELMAGER.

handler med

Sadler, Svøber, Bidsler etc.
Decorah, — — — — — Iowa.

RUTH BROTHERS,

DECORAH, IOWA,

handler med Stangjern, Spiger og Glas, Koge- og Kaffeovne samt
Kobber- og Blikvarer, Gaardsredskaber og Verktøi, Bygningsmaterialier,
saasom Vinduesglas, Døre, Blinds, Bygningspapir, Blyhvidt og Olie.
Kobber- og Blikvarer repareres. Tagrender forfærdiges til billige Priser.

P. H. WHALEN

handler med

Manufaktur- og Kolonialvarer,
Hatte og Huer, Støvler og Sto etc. etc.
Sydsiden af Water Street = = = Decorah, Iowa.

J. T. RELF,
PHOTOGRAF,

handler med Kammer, Lister, Albums, Fløiels-Indfatninger, Stereoskop-Billeder etc
Gamle Billeder kopieres.

Smaa børn photograferes ved den nye Methode langt hurtigere end før. Alle mine Negativbilleder retures af den udmærkede Retuschør, Hr. Eugene Austin. Aflæg mig et Besøg. Mit Galleri er over Montgomerhs Drugstore,
Decorah, Iowa.

North Hotel.

CHRISTIANIA HOUSE, tæt ved Washington St. Broen
DECORAH, IOWA,

anbefales Reisende af **Anders N. Sjome.**
 Gode Staldrum findes til Afbenyttelse.

PETER G J E M S,

Reisende Agent for

G. R. Montagues LaCrosse Steam Marble Works,

tegner Abonnement paa „For Hjemmet“. De, som tegne sig paa hans Liste, kunne betale Kontingenten til ham.

Patents. We continue to act as Solicitors for Patents Caveats, Trade Marks, Copyrights etc., for the United States, Canada, Cuba, England, France, Germany, etc. We have had **thirty-five years experience.**

Patents obtained through us are noticed in the SCIENTIFIC AMERICAN. This large and splendid illustrated weekly paper, \$3.20 a year, shows the Progress of Science, is very interesting, and has an enormous circulation. Address MUNN & CO., Patent Solicitors, Publishers of SCIENTIFIC AMERICAN, 261, Broadway, New York. Hand book about Patents sent free.

Ældre Bind af „For Hjemmet“.

11te og 12te Bind (1876 I og II), 13de og 14de Bind (1877, I og II), og 17de Bind (1879 I.) er udsolgt.

15de Bind (1878, I.) indeholdende 1ste Halvdel af den interessante Skilbring „Philip Ashton eller den nye Robinson“, „Martyren i St. Andrews“, „Jacob Flints Reise“, „Arkimedes“, m. m. M., sendes portofrit for 50 Cents.

16de Bind (1878, II.) indeholdende sidste Halvdel af Fortællingen „Philip Ashton“, „Elizabeth“, en dansk Fortælling, „Stanleys Reise paa Kongofloden“, „Stoofjernen“ (Missionær Hjelstedts Ungdomshistorie) og meget andet interessant Læsestof, sendes portofrit for 80 Cents; begge disse Bind for \$1.25.

18de Bind, som blandt Andet indeholder den udmærkede Fortælling „Pater Clemens“ sendes portofrit for \$1.

19de Bind, indeholdende blandt Andet „En ung Piges Historie“ og Missionærbetningen „Ser Nar blandt de røde Indianere“, portofrit for \$1.00

20de Bind, indeholdende den ualmindelig interessante og lærerige Rejsefortælling „Nordvest-Passagens Opdagelse“ foruden meget andet udvalgt Læsestof, portofrit for \$1.00.

21de og 22de Bind (Aargangen 1881) har et meget afvejlende Indhold, deriblandt den udmærkede Fortælling „Familien Hælldrigen“, (der hos Boghandleren koster \$3 indbundet). Disse 2 Bind tilsammen portofrit for \$2.

Alle 7 Bind til en Adresse pr. Erprejs \$5.50.

Hvert Bind bestaar af 12 Hefter og udgjør over 350 store Oktavsider samt Titelblad og Indholdsregister.

Adresse: **A. Thronbjen,**
Dr. 1014, Decorah, Iowa.

C. C. COOK Optikus og Uhrmager, har tilsalgs Brillor de bedste i H a n d e l e n. Lomme- og Stue-Uhre repareres smukt. Tæt ved Post Office, Decorah, Iowa.

For 10 Cents

sendes portofrit et Hefte, indeholdende „To ældgamle Sange fornnyede“, nemlig **Solbaldvisen** og **Den guldne ABC**, 8 for 50 Cts., 20 for \$1.00, 100 for \$3.50. Adresse: **A. Thronbjen,** Dr. 1014, Decorah, Iowa.

Iver Larsen
følger udelukkende for Kontant og handler med
DRYGOODS, NOTIONS,

Færdiggjorte Klæder,
Hatte, Huer, Støvler, Sko, Kolonialvarer, etc. etc.
I Brødrene Gullifons forrige Store.

Decorah - - Iowa.

A. C. Smith, M. D.,
Dien- og Dre-Læge.

Decorah - - Iowa.

Musik.

- Hos Rev **E. JENSEN, CLINTON, WIS.**, faaes:
- 1) Sangbog for Børn og Ungdom: Sanglære og 204 udvalgte Melodier, flerstemmig, for Mandstor og blandet Kor. Portofrit \$1.25.
 - 2) Koralbog til Synodens, Landstads, Guldbergs o. fl. Salmesønger, 193 Melodier firstemmig, for Orgel, Piano og Sang. \$1.00, Porto 8 Cts.
 - 3) Et Cirkulære om Musik (gratis.). Adresse se ovenfor.

Ny Möbelhandel.

J. JACKWITZ.
DECORAH, IOWA.

Alle Slags Möbler, saavel simple som fine og elegante, sælges til Liddens billigste Priser. Reparationer udføres.

Ligklister hæves paa Lager. Begravelser bejorges.

Nogle Rest-Exemplarer af
Socrates's Forsvarstale ved Platon
samt Fortællingen „To Søstre“ (8 Hefter af „For Hjemmet“) sendes tilfams men portofrit for 35 Cents.

Adresse R. Thronbjen, Decorah, Iowa.

E. P. Johnson,
ATTORNEY AT LAW,
Adams Block. **DECORAH IOWA**

Fem Bind af „For Hjemmet“,

nemlig 15de, 16de 18de, 19de og 20de.

(Uargangen 1878, sidste Bind af 1879, samt Uarg. 1880), hvilket tilammen udgjør 60 Hefter eller 1820 Sider med udvalgt og afvælgende Læsestof samt Titelblade og Registre, sendes portofrit for \$4.00.

Adresse: **A. Thronhjien,**

Decorah, Iowa.

ST. OLAF'S SCHOOL,

En lutherisk Høiskole for Gutter og Piger,

Northfield, Minnesota.

Nye Terminer begynder i April, September og November. Betalingen er \$30.00 for Skoleaaret (10 Maanedre) og for en Termin i Forhold. Kost billig.

Nærmere Underretning faaes ved Henvendelse til Bestyreren

Th. N. Mohr, Northfield, Minn.

E. P. Haugen,

Carver af

Decorah Marble Works.

Water St. - - DECORAH, IOWA.

Jeg tillader mig herved at gjøre Landsmænd i Winnesheit og Allamakee Countier i Iowa, samt i Fillmore, Houston, Freeborn, Goodhue og Olmstead Countier i Minnesota, og forresten i hele den nordre Del af Iowa og sydlige Minnesota, opmærksomme paa, at jeg nu er istand til at expedere alle Ordres med fort Varsel. Jeg har sikret mig de bedste Arbeidere og kan udføre smukt og billigt Arbeide. Da jeg ogsaa har norske Stenhuggere, har Landsmænd den Fordel, at de kan faa sin Inscription feilsfri, hvilket er aldeles umuligt, hvor man blot har Arbeidere af andre Nationer.

Som reisende Agenter har jeg engageret Hrr. Harvey Miller og Thorvald Ropsland. E. P. Haugen.

Enhver, som ønsker Gravstene, og ikke træffer min Agent, kan derom tilskrive mig samt angive, hvor kostbar Sten han ønsker, og ieg skal da sende ham Tegninger med vedføjet Pris, hvorefter han kan sende mig tilbage det Exemplar, han udvælger, tilligemed Ordre og Inscription samt nærmest Feragt-Office.

E. P. Haugen.